

DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
SUBORDINATIONE
Jurisdictionis Episcopalis, &
Superioritatis Territorialis,
QUAM UNA CUM
SUBJUNCTIS EX UNIVERSO JURE COROLLARIIS,
AUSPICE DEO TER OPT. MAXIMO,
PATROCINANTE COELITUM REGINA,
ANNUENTE INCLYTO SENATU JURIDICO,
In Alma Julio-Ducali Wirceburgensium Univerſitate
PRÆSIDE
PRÆNOBILI, CLARISSIMO & CONSULTISSIMO
VIRO AC DOMINO,
D. LEONARDO CARLIER,
J. U. Doctore, Reverendiſſimi ac Celiſſimi Episcopi &
Principis Wirceburgenſis, Franciæ Orientalis Ducis &c. Conſiliario
Aulico, nec non in præſata Univerſitate Pandectarum Profefſore
Publico & Ordinario, Facultatis Juridicæ Seniore, & Uni-
verſitatis Fiſcali,
TRIBUS EXAMINIBUS RITE TENTATUS ATQUE APPROBATUS
PRO CONSEQUENDO LICENTIATUS IN
UTROQUE JURE GRADU
PUBLICÆ DISQUISITIONI SUBMITTIT
JOSEPHUS FRANCISCUS LOTHARIUS SCHRODT,
Wirceburgenſis, AA. LL. & Philoſophiæ Baccalaureus, utriuſque Juris
Candidatus, Author & Respondens.
*Wirceburgi, in Auditorio Juridico, Die I. Septembris, Anno MDCCLI.
Horis ante & poſt meridiem conſuetis.*

Typis JOANNIS JACOBI CHRISTOPHORI KLEYER, Univerſitatis Typographi.

DISSECTATIO INAUGURALIS
D E
SUBORDINATIONE

Jurisdictionis Episcopalis &
Superioritatis Territorialis

QUAM BONA CUM
SUBJUNCTIS EX UNIVERSO JURE CONSTITUTIONIS
AUSPICE DEO TER OPT. MAXIMO
PATROCINANTE COEPTUM REGINA
ANNUENTE INCITATO SENATU JURIDICO
In Alma Jussu-Wirtembergensi Universitate

PRAXINOBILIS CLARISSIMO & CONSUETISSIMO
D. I. EONARDO CARLIER

J. U. Doctore, Reverendissimo ac Colissimo Episcopo &
Principis Wirtembergensis, Franciae Orientalis Ducis &c. Consilario
Atheniensi, nec non in praesentia Universitatis Wirtembergensis
Praefecto & Ordinario, Praefecto Juridici Senatus, & Uni-

versitatis rectori
TRIBUS EXAMINIBUS RITE TENTATUS ATQUE APPROBATUS
PRO CONSEQUENDO LICENTATUS IN
UTROQUE JURE GRADU

PUBLICE DISSENTATIONE SUBMITTIT
JOSEPHUS FRANCISCUS LOTHEARIUS SCHRODT
Wirtembergensis, A.A.L. & Philosophiae Baccalarius, in iure juris
Candidatus, Author & Respondens.
Wirtembergi, in Auditorio Juridico, Die 1. Septembris, Anno MDCCCL.

Haec non est per veritatem conficta
Tibi Joannis Jacobus

REVERENDISSIMO

ET

CELSISSIMO

S. R. I. PRINCIPI

AC DOMINO

D. CAROLO

PHILIPPO,

D. G. EPISCOPO

WIRCEBURGENSI,

FRANCLÆ ORIENTALIS DUCI

&c. &c.

DOMINO DOMINO MEO

CLEMENTISSIMO.

REVERENDISSIME
A C
CELSISSIME
S. R. I. PRINCEPS,
DOMINE DOMINE
CLEMENTISSIME!

B*Ene & sapienter omnino fecerunt, quicunque ante me inde à primis nascentis bujatis Universitatis temporibus juris à se combibiti publicum subire tentamen voluere, quòd editas cum Corollaris ex omni Jure Dissertationes suas nonnisi sub Principum suorum auspiciis, ac eorum præfixo nomine*

mine vulgandas sibi existimârint. Qui mos, erga quem jure majori, nisi adversus Principem & Ipsum litteratissimum, & litterarum scientiarumque Fautorem munificentissimum, aut à quo potius, quàm ab Indigena & Alumno Diceceseos, aut quando magis usurpandus utendusque est, quàm cum ipsa id materiæ, quæ Dissertatione illâ pertractatur, ratio videtur præcipere ac postulare. Ac primum quod attinet, digna velim mihi Te Principe, digna Præsule nostro, digna CAROLO PHILIPPO contingat oratio! Abeant & recedant voces illæ, quas metus aut sola spes exprimit. Eadem de Principe nostro palam, quæ secretò loquimur, prædicemus. Magna quidem & inusitata, Princeps! gloria Tua est, cui præconium dicturus non tam vereor, ne me in laudibus Tuis parcum quàm ne nimium putes. Onerari enim Modestiam Tuam novi, dum ornatur à quoquam. Patere tamen, ut, quod alii me priores fecêre prolixius, idem paucis ego

revocem ac comprehendam. Herbipolim, Moguntiam, Roman, Altrices Eruditionis Tuæ copiosissimæ testor. Stupuerè Urbes illæ Sapientiam Tuam, & Te sibi singulæ ceu suum vendicant superbæ Tuâ futuræ præsentia, nî sola Te suo Tua Herbipolis superbiret. Quantum verò ipse scientiarum artiumque optimarum perceptione inclaruisti, quantum omnis generis eruditione, & hac potissimum juris cognitione fulges, tantum eos, qui se tam nobili perutilique dedere studio, ex eoque fructus sibi Patriæque propè maturos ostendunt, Tuo favore complecteris, foves, amplificas. Quid enim, an non illud abundè declarâsti gravissimis sapientissimisque ordinationibus, quibus Juridicæ Facultatis perfectissimam anno superiori depinxisti ideam, quam illa in sese mox expresserit, eaque, quæ & ad tradenda ex ordine ac methodo sacratæ Themidis, feliciterque combibenda oracula facerent, omnia præscripsisti. Adhæc, ne quid ad copiam reliquaque
admi-

adminicula deesset, designatus Professor peculiaris, qui Praxeos elementa paratis instructisque solerti Theoriâ Candidatorum mentibus adderet, ad artisque exercitium eos formaret; quin ut Correpetitoribus suis esset ad pulchram laudem stimulus, illorum nomina cum honorifica mentione catalogo annuo inserenda censuisti. Jam verò quâ æquitate, quâ meritorum ponderatione, quâ Clementiâ consulis emeritorum necessariæ sustentationi, & ad quævis Reipublicæ munera eos provebendo provides sedulò, ne ullius gaudium alterius tristitia unquam turbet. Alii cum lætitia, alii cum spe recedunt; multis gratulandum, nemo desolatus est. Quid, quod è nobilitate, si quibus opus exemplo, adjicis, ut Te imitentur. Arduum, Celsissime Princeps! exemplum, & quod imitari non magis quidquam Nobilium, quàm Principum possit. An aliud à Te, quàm Juris exacta peritia, eaque specimen multiplici probata obtinuit, ut juvenibus

bus clarissimis debitum generi honorem, statim
postquam deberetur, offerres? ut festinatis
alios honoribus, condecorares? O Te dignum,
qui de flore Civitatis ita perpetuò mereâre, nec
pœnis malorum, sed bonorum præmiis, bonos
facias! Accensa est juvenus, erigitque ani-
mos ad æmulandum, quod laudari videt ac mu-
nerari, nec est quisquam, quem non hæc cogi-
tatio subeat, quidquid à quoquam Artium cu-
jusque ac hujus Juridicæ præprimis Candidato
bene fiat, omnia Tibi & velle & placere refer-
ri. Ego verò præter ista omnia, præter illam
Tuam excelsam Mentem sedem scientiarum,
præter Principalem erga Legum Alumnos Be-
nevolentiam, quæ in Tua Celsitudine mihi li-
cet adorare; Principem in Te meum, Pastorem
meum veneror; En! geminum rursus nomen,
geminam aliam hujus causam meæ, quam Tuæ
facio Celsitudini, Dedicationis. Fascibus Tuis
ut Principis inclino devotam cervicem subdi-
tus, Mitræ verò Pontificalis ac Pedi Pastora-
lis

*lis apicem ut Pastori ovis exosculator. Debentur
itaque à me Tibi fructuum hæ meorum primi-
tiæ, quas eò lubentiùs sacrifico Tibi, quò ma-
gis illas non modò ut debitum à me tributum,
sed & ardentissimi in Te communem Parentem
nostrum affectûs pignus ut agnoscas capiâsque,
exopto. Temerarius dici possem, & reveren-
tiæ fines transiliisse, nisi Clementissimè ante
Ipse, id ut facerem, annuisses. Postremò Ipsa,
quæ huic meæ Dissertationi campum præbet,
materia suo velut id jure deposcit, ut nullius al-
terius in manus, nisi Principis mei Ejusdém-
que Antistitis consecrata deveniat; de Pote-
state enim Episcopali & Superioritate Terri-
toriali discursus nonnisi Episcopi Principisque
auspiciis lucem publicam optat. Atque hîc ego
finem facio, quibus inductus sim sacratissimum
Celsitudinis Tuæ Nomen, his meis ut præfige-
rem Thesibus, rationes agglomerandi. In fine
autem Orationis Præsides Custodésque Fran-
coniæ Angelos, & Te, Deus Opt. Max.! ego
ind-*

)()(

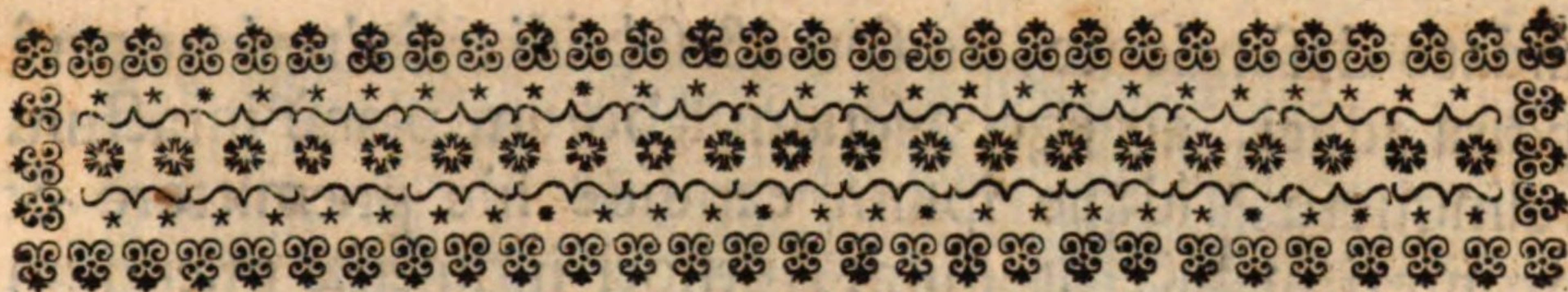
indigena pro Principe meo precor, ut beneficiis Tuis faveas, tantóque Muneri; quod in Principe nobis nostro contulisti, addas perpetuitatem. Non enim, ut ante varia precamur, simplex cunctáque ista complexum unum omnium votum est, Salus Principis. Pro qua assiduas ad Deum preces & vota fundam

REVERENDISSIMÆ
CELSITUDINIS TUÆ

Servorum infimus & subjectissimus

JOSEPHUS FRANCISCUS LOTHARIUS
SCHRODT, Jurium Candidatus.

PRÆ-

PRÆFATIO PRÆSIDIS

A D

DOMINUM DEFENDENTEM.

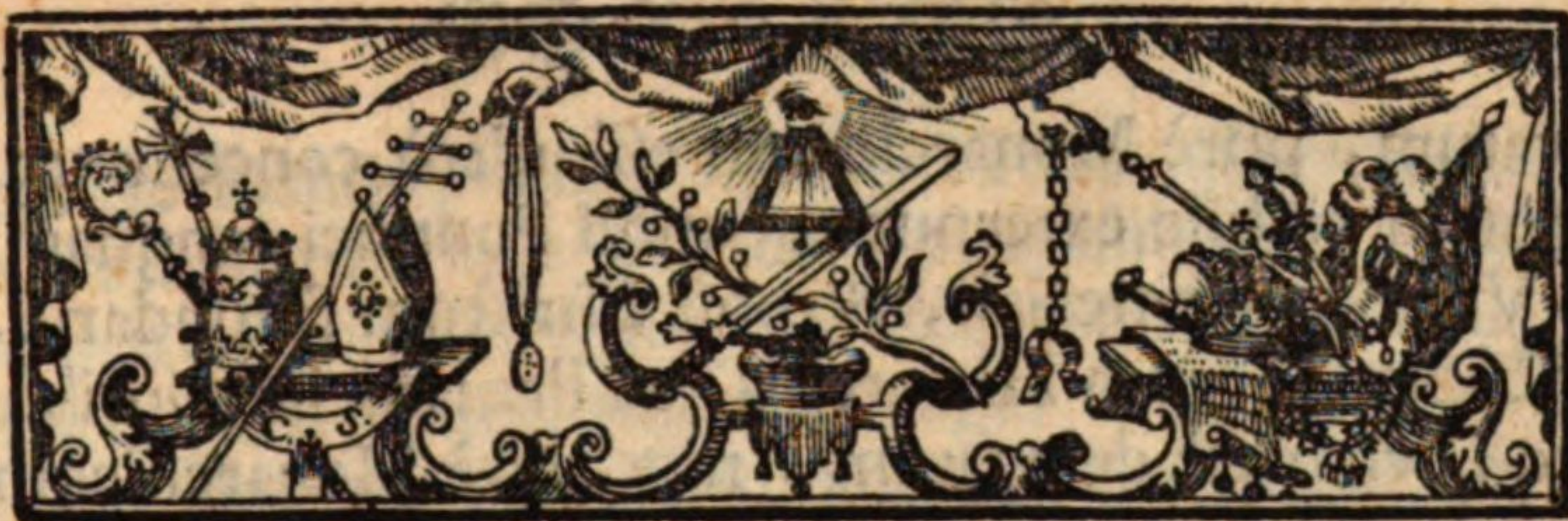
Quandoquidem Reverendissimus & Celsissimus S.R.I. Princeps ac Dominus noster CAROLUS PHILIPPUS D. G. Episcopus Wirceburgensis, & Franciæ Orientalis DUX, in sua gratiosissimè renovata, ampliata, & in meliorem formam digesta, atque anno reparatæ salutis 1750. solenniter promulgata Ordinatione Almæ & Perantiquæ Universitatis hujatis Wirceburgensis §. 2. num. 18. clementissimè disposuit, quodsi subinde sint, qui proprio Marte Dissertationes pro gradu elaborare, easque Juris publici facere cogitent, ipsis hoc non aliter, quàm rigidè examinatâ, & per Decanum approbatâ quoad omnes partes Dissertatione permissum esse debeat, huic Principali jussui obsequi officii mei esse duxi. Potuissent quidem uti à Prænobili ac Præstantissimo Domino Can-

didato defendente, ita forte & subsidiariâ alterius operâ
plura adjici; ast ego alienum laborem planè intactum
relinquere, idque ipsum candidè hic præmittere &
profiteri malui, ut suum Authori industriæ præmium
plenè constaret, de quo aliàs abundè mihi notum est,
eum ad ductum sui in hoc conatu Magistri, & satisfac-
tionem Auditorum Academicorum isthæc defensu-
rum, & cujus nunc initium fecit, melius medium ac
optimum finem esse secuturum. Non est igitur, quòd
mireris, dilectissime Domine Candidate! si cum inte-
gro Auditorio gaudii quâdam non mediocris magni-
tudine exultante & gratulante, me quoque in vota
prorumpere videas ardentissima, ut quem Divina Bo-
nitas & naturæ egregiis dotibus ornavit, nec non con-
stanti morum bonorum, eruditionisque sectandæ pro-
posito instruxit, quod ita jam præparâsti, quo jam
animo te video coruscantem, prout Honorum atque
Dignitatum Academicarum diademate induit, ita pa-
riter gratiâ suâ adesse velit, & quæ ad perficiendum
Jurisconsultum quoad praxin ac eruditum iter ulteriùs
requiruntur, largissimâ manu suppeditare, & sublimia
tua studia præclaris præmiis coronare dignetur.

Vale & fave. Dabam ex Musæo die 16.

Augusti 1751.

PRO.

PROLEGOMENA.

Quodsi Status Imperii nostri Romano-Germanici juxta Leges fundamentales recentiores, & conformem iis Legibus observantiam consideretur, tunc communis atque probabilior Publicistarum doctrina in eam hodie conspirat sententiam, quod in Imperio nostro Romano-Germanico propter supremam Imperatoris tanquam Capitis Majestatem, & certa, quæ ipsi supersunt, reservata, propter communicata cum Statibus Jura comitialia, nec non territorialia vigeat Status Monarchicus ex Aristocratia mixtus.

Eandem verò, quæ juxta Leges fundamentales de Imperio nostro concipitur, ideam atque formam non pauci Juris Publici Ecclesiastici Doctores ex verbo Dei tradito & scripto, ex primæva & purioris Ecclesiæ disciplina efformant, de Statu Ecclesiæ Hierarchico, qui Regimen Ecclesiæ invisibile, quod Christo tanquam Capiti primario ac invisibili, cujus influxu interno & spirituali Ecclesia tanquam Corpus mysticum vivificatur, manet re-

servatum, purè Monarchicum esse ultrò concedunt; sed Regimen visibile externum, quod Pontifici tanquam Capiti Vicario ministeriali, & post Christum secundario, & Episcopis tanquam Hierarchis, ac Prælati inferioribus ex Jure Divino est delegatum, non purè Monarchicum ex parte Pontificis, sed Aristocratiâ quâdam Episcoporum temperatum esse statuunt, inter quos eminet BELLARMINUS, qui *L. 1. Cap. 3. de Rom. Pont.* sic scribit: In Ecclesia Novi Testamenti existit Summi Pontificis Monarchia, atque Episcoporum, qui veri Principes & Pastores, non Vicarii Pontificis Maximi, Aristocratia. Atque ideò non malè Authores alii quandam analogiam, quæ inter Statum Ecclesiasticum & formam Imperii nostri Romano-Germanici intercedit, hoc ferè modo repræsentant: Sicuti Imperator est supremum Caput nostri Imperii, & ex hoc jure Ipsi salva manent varia reservata, quæ supremam in Ipso potestatem præ- & in cætera Imperii Membra arguunt; sic Pontifici, tanquam supremo Ecclesiæ Capiti, competunt multa reservata tam essentialia, quàm accidentalialia, quæ non tantum prærogativam sive proëdriam quandam honoris, sed & primatum jurisdictionis atque potestatis universalis in eo tanquam legitimo Petri successore præ cæteris Episcopis eminere demonstrant. Sicuti Status Imperii nostri ad negotia Imperii decernenda non voto nudè consultatorio, sed suffragio decisivo in Comitibus universalibus concurrunt; sic Episcopi in Conciliis Generalibus, ubi de controversiis sive articulis fidei decidendis, de authentica sacræ Scripturæ interpretatione, de universali Ecclesiæ disciplina ordinanda vel reformanda agitur, non sedent, ut meri Consiliarii, sed tanquam Judices auctoritate decisivâ atque legislativâ instructi. Quemadmodum

Status

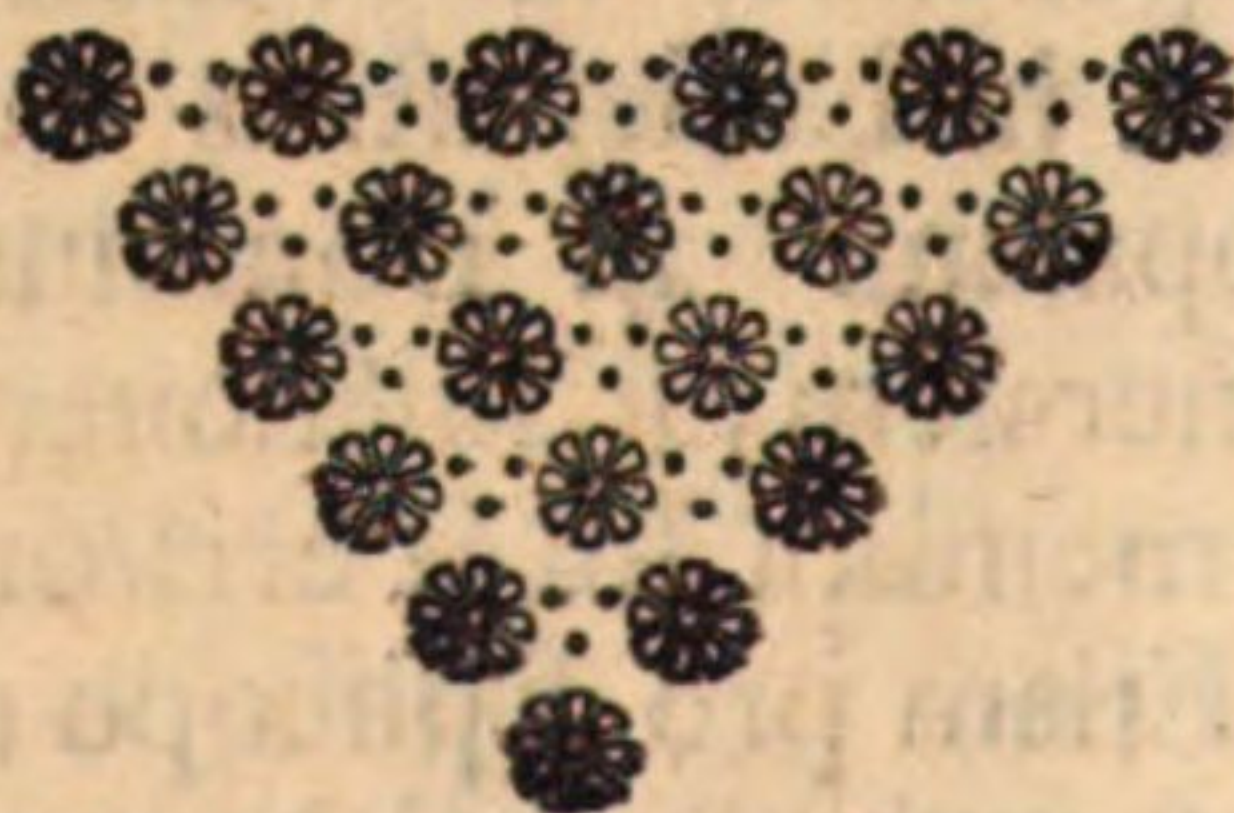
Status Germaniæ præfunt suis Provinciis, Territoriis non jure administratorio, adinstar Proconsulum, Præsidum Provinciarum in Statu Imperii Romani Monarchico, sed jure proprio per investituras & leges fundamentales ipsis stabilito; sic Episcopi in Regimine suarum Diœcesium non sunt considerandi tanquam nudi Officiales, Vicarii Pontificis, sed eas jure proprio tanquam veri Hierarchæ & Successores Apostolorum gubernant. Ad imitationem, ad complementum hujus similitudinis, quæ inter superioritatem Statuum, & jurisdictionem Episcoporum in systemate publico Imperii nostri, & Statu Ecclesiæ Hierarchico reperitur, Superioritatem territorialem atque Jurisdictionem Diœcesanam in pluribus adhuc effectibus inter se convenire deprehendo; ac primò quidem Superioritas territorialis, uti & Jurisdictio Episcopalis sunt totum aliquod potestativum, quod multa in se jura complectitur.

2. Superioritas territorialis est conclusa intra fines particulares cujuslibet Territorii. Etiam Jurisdictio Episcoporum est particularis ad limites cujusvis Diœceseos restricta. 3. Superioritas territorialis est potestas eminens in Territorio, quemadmodum Jurisdictio Episcopalis in Diœcesi, adeoque omnis potestas, omnis jurisdictionis, omne jus, quod inferior aliquis ex quocunque titulo acquisivit, debet exerceri in temporalibus subordinatè ad Superioritatem temporalem, & in Ecclesiasticis subordinatè ad Jurisdictionem Episcopalem. 4. Dominus territorialis habet fundatam & generalem jurisdictionem in omnibus partibus, & in omnia membra sui Territorii, nisi probetur specialis exemptio. Etiam pro Episcopo adest fortissima & communis juris præsumptio, quòd omnes partes, omnia membra Diœceseos ipsi subjaceant, nisi ex singulari titulo

A 2

exemptio

exemptio demonstretur. 5. Superioritas territorialis ex legibus fundamentalibus vindicatur Statibus jure quidem proprio, aſt ſubordinatè ad poteſtatem Imperatoris & Imperii. Jurisdictio Dicoeſana quoque ab Epifcopo exercetur jure proprio, cum debita tamen ſubordinatione ad primatum ſummi Pontificis, & auctoritatem totius Eccleſiæ; atque hæc ultima ſimilitudo totius meæ Diſſertationis ob-jectum erit, cùm copioſitas materiæ & anguſtiæ temporis cæteras paritates, quæ inter Superioritatem territorialem & Jurisdictionem Epifcopalem generaliter ſunt allatæ, ſu-ſiori calamo à me deduci non patiantur. In duo igitur Ca-pita Diſſertationem præſentem diſpeſcam: In primo Ca-pite, demonſtratâ breviter origine & jure, in quo Supe-rioritas territorialis & Jurisdictio Epifcopalis fundatur, enumerabo jura ſive partes præcipuas Superioritatis ter-ritorialis, nec non Jurisdictionis Epifcopalis. In ſecundo Capite deducam modos, quibus Superioritas territorialis Imperatori cum Imperio, ac Jurisdictio Epifcopalis Pon-tifici atque Eccleſiæ ſubordinatur: ita tamen, ut non præ-teream differentias, in quibus Jurisdictio Epifcoporum arctiùs ſubordinatur Primatui ſummi Pontificis & auctori-tati totius Eccleſiæ, quàm Superioritas territorialis depen-det à Majeſtate Imperatoris & univerſi Imperii.

CAPUT I.

SECTIO I.

De Partibus præcipuis Superioritatis Territorialis.

§. I.

ORiginem & incrementa Superioritatis territorialis ita sistit GOTTHELF STRUVIUS *in Corpore Juris publici Imperii nostri Romano-Germanici Cap. 29. §. 9.* A primordiis Regni Germanici, & sub Imperio Stirpis Carolingicæ Monarchico Duces & Comites non nisi auctoritate Magistratûs & vicario saltem jure Provincias à Germanorum Regibus & Imperatoribus sibi demandatas administrabant, populisque jus dicebant, uti probat PFEFFINGERUS *ad Vitriarium L. 3, Tit. XV. in not. Lit. B. n. r. ex loco Hincmari Rhemensis in admonitione altera pro Carolomanno Rege apud Sparnacum factâ*, ubi Duces & Comites ex sola voluntate Regis constitui dicuntur, & confirmatur testimonio Scriptorum antiquorum, ubi Duces Germaniæ propriam & hæreditariam potestatem sibi affectando leguntur Regibus rebelles.

§. II.

Prima verò initia superioritatis jacta fuerunt, postquam Conradus I., cui extincta stirpe Carolingica in Ludovico infante per electionem procerum Germaniæ Regnum fuit delatum, & post eum Ottones, propriam atque hæreditariam potestatem Principibus sæcularibus, Episcopisque integros ducatus jure perpetuo sub nexu tamen feudali donassent. Licet autem propriâ ab isto tempore

uterentur potestate Duces Germaniæ, non tamen erat omnimoda, quin potius potestatem judiciariam, aliâque jura belli, pacis, & tributorum sibi reservârunt Imperatores. Et quamvis sub Ottone bella gesserint Germaniæ Duces, ipsos tamen Imperator satis compescuit. Crescente verò Ducum sub Henricis potentiâ sensim etiam hæc sibi jura vindicarunt, eosdémque secuti Episcopi tot provinciis donati, ipsos etiam advocatos & missos Regios expulerunt, vel libertatem ab Advocatis ex privilegiis Imperatorum impetrârunt, usquedum durante interregno ferè concideret Imperatorum potestas, ita, ut juxta coævos scriptores potentiores potissimùm Duces, omnimodâ & privativâ in suis terris autoritate jam sæculo duodecimo fuerint gavisi. Rudolphus Habsburgicus quidem statim ac coronatus pristina jura revocare conabatur *juxta Chron. spir. Lehmann. L. 4. Cap. 3.* Sed videns malo jam satis inveterato medelam afferri non posse, nihil profecit.

§. III.

Neque tamen etiam post Interregnum omnes statim omnia superioritatis jura Principes exercuerunt, sed ex concessione Imperatorum, potestate saltem utebantur judiciariâ, jure banni & Regalibus, de quibus investiebantur; accedebant alia jura monetæ, teloniorum, feudorum, metalli - fodinarum, de quibus à sæculo potissimùm 14. speciatim principes investiebantur. Atque in ipsis *Imperii Legibus*, quas *Struvius* in notis citato loco allegat. Regalia majora, quæ ab Imperatorum adhuc dependebant concessione, sub formula *Hohe Ober- und Gerechtigkeiten* exprimebantur, usquedum omnes ferè Principes hæc & majora jura vel ex speciali privilegio, vel usu & præscrip-
ptione

ptione acquirerent, quæ & reliqua jura potiora belli, pacis, foederum, legationum olim ipsis in dubium vocata accedentibus bellis Germaniæ Smalcaldico atque Triennali per communem in Imperio usitatam praxin magis magisque excreverunt, & per pacem Westphalicam tanquam legem pragmaticam & capitulationes; jure proprio & perpetuo ita fuerant firmata, ut in libero juris territorialis exercitio nullus Statuum sub quocunque prætextu possit turbari vel impediri: *V. Instrum. Pac. West. art. 8. §. 1.*

§. IV.

Hæc igitur superioritas territorialis, quæ Germanico nomine der Land: Fürstlichen Obrigkeit, der Lands: Hoheit und Herrlichkeit in Imperio nostro effertur, juxta omnes est totum aliquod potestativum, quod diversa ac sublimia jura in se complectitur, cumque Majestatis analogæ sive æmula à scriptoribus juris publici passim deprædicetur, hinc eadem, quæ à suprema & Regia majestate sive summo Imperio essentialiter profluunt, jura ex superioritate territoriali derivari pronâ consequentia deducitur. Quemadmodum ergo jura majestatica à Doctoribus juris Gentium dividuntur in immanentia ac transeuntia, quorum priora cum summo Imperio inseparabili nexu eo fine conjunguntur, uti cives à civibus securi præstentur, posteriora tuendæ reipublicæ securitati adversus externos conducunt; sic etiam jura territorialia cum MASCOV. in princ. Juris publici Lib. 6. Cap. 1. num. 18. rectè distribuuntur in immanentia, quæ ad ipsam ditionem referuntur, & transeuntia, quæ extra illam ad externos quoque pertingunt. Consistunt verò jura territorii immanentia, de quibus breviter in hac sect. tractare scopo meæ dissertationis inservit, juxta Gotthelf STRUV.

in Corpore juris publici cap. 39. §. 12. vel in regimine & politia provinciæ, vel in juribus gratiosis, vel in juribus Cameralibus & fiscalibus.

§. V.

Inter jura, quæ ad regimen & politiam pertinent provinciæ, primas habet potestas Statuum legislativa, cum enim reipublicæ cujuslibet vincula legibus maximè firmentur, & quælibet regio leges particulares ad naturam & genium populi accomodatas requirat præsertim in nostra Germania, cujus populi patriis suis legibus & avitis moribus tenaciter insistere præ aliis consueverunt, hinc rectè consequitur, quod quilibet Dominus territorialis ex libera & propria potestate sibi per territorium fundata valeat statuta pro finibus commodoque sui territorii condere & promulgare, quæ omnes territorii partes, membra, & subditos obligent, nisi specialem exemptionem possint edocere; tantæque sunt in Imperio auctoritatis, ut in decisione causarum, inter provinciales quæ disputantur, suprema quoque imperii Dicasteria secundum illa pronuntiare teneantur, *V. Ordin. Cam. part. 1. Tit. 52.* An verò istæ ordinationes provinciales accipiant vigorem ex sola voluntate Domini territorialis, utrùm debeant constitui in conventibus provincialibus adhibito consensu aut consilio Ordinum provincialium, ex speciali cujuslibet territorii observantia patetque inter Principem & status provinciales, siqui in territorio adsint, conventis erit determinandum. Atque hæc potestas legislativa est jure sublimi & eminenti Domino territoriali reservata, ex quo colligitur, quod collegia inferiora v.g. civitates vel senatus municipales non leges ferant, sed statuta à Domino territoriali confirmanda, nec

nec talia statuta aliter valeant , quàm si concernant administrationem bonorum aut jurisdictionem tali civitati vel senatui ex speciali titulo relictam , & non repugnent juri, legibus & præeminentiæ Domini territorialis tanquam superioris.

§. VI.

Cum jure ferendi leges , quod est regale justitiæ, connectitur necessariò jus dispensandi & concedendi privilegia tanquam regale gratiæ Domino territoriali per fines sui territorii privativè competens , ne verò per excessivas dispensationes ac privilegia arbitraria scandalosa facilè inæqualitas inter membra unius ejusdémque territorii oriatur, proinde , ut saltem licitè concedatur privilegium , justa & rationabilis causa requiritur , siquidem concessio privilegii absque causa, si contra jus fiat, adversatur justitiæ distributiæ , & legali exigenti, ut à communi obligatione sine causa nemo eximatur , si verò præter jus fiat , sapit prodigalitatem & acceptionem personarum *uti post Suarez habet KÖNIG tit. de Privil. & excess. Privil. num. 20.*

§. VII.

Alterum Jus, quod ex concessione Imperatorum, ex antiqua Imperii observantia , ex legibus fundamentalibus Superioritati territoriali arctissimè cohæret, est jurisdictio in specie talis, five potestas judiciaria cognoscendi & sententia definitiva terminandi omnes causas civiles tam ratione juris realis, quàm personalis, tam ratione petitorii, quàm possessorii in Territorio controversas; atque ex hac potestate judiciaria Domini territoriales nostri Imperii legitime exercent jus erigendi, conservandi judicia provin-

cialia, Dicaſteria publica formata, in quibus præmiſſa vel ordinariâ ſecundum formulas cujuſvis Dicaſterii ac ductum juris communis, vel ſummariâ cauſæ cognitione juſtitia partibus adminiſtretur, & ſententia in his tribunalibus prolatae juſtâ executione corroborentur, quæ juſdictio tam privativo ac ſublîmi jure eſt ſtabilita Imperii noſtri Statibus immediatis, ut, licet aliquas particulas juſdictionis Landſaſſiis, Collegiis & Dominis Vogteticis inferioribus ullo titulo eſſe communicatas poſſit demonſtrari, talis tamen Juſdictio Vogtetica non niſi mediatè ſalvâ lege Superioritatis territorialis in reſervatione, avocatione & provocatione cauſarum, & cum debita ſubordinatione ad poteſtatem judiciariam in Principibus Imperii eminentem ab inferioribus queat exerceri, prout per totam Diſſertationem de poteſtate judiciaria S. R. I. Principum demonſtravit Clariffimus ac Conſultiffimus Dominus SUNDERMAHLER, Profeſſor Juris publici multis titulis mihi venerandus.

§. VIII.

Cum Reipublicæ quoque interſit, ne delicta maneat impunita, utque Provincia malis hominibus purgetur, inde præcipuas inter Superioritatis territorialis partes non immeritò refertur Juſdictio criminalis, vi cujus de omnibus in ſuo Territorio commiſſis delictis Dominus territorialis vel per proceſſum inquiſitorium, vel denuntiatorium, vel accuſatorium poſſit cognoscere, judicare, & pro gravitate delictorum in delinquentes tam pœnis capitalibus, quàm non capitalibus animadvertere. In cujus Juſdictionis criminalis ſive altæ exercitio Dominus territorialis ita fundatam habet intentionem, ut ſub nomine

Juris-

Jurisdictionis inferioris five bassæ inferioribus concessæ neutiquam comprehendatur jus cognoscendi de delictis gravioribus, quibus aliqua pœna corporis afflictiva solet imponi, aut si hæc Jurisdictio alta five criminalis, aut ex speciali subinfeudatione, privilegio, aut ex immemoriali præscriptione ab inferioribus possideatur, Domino tamen territoriali maneat reservata punitio gravissimorum delictorum, quæ communi nomine dicuntur die vier Zehnt-
Stall, prout in specie de rapina in viis publicis consummata docet OCKEL *de præscript. immemoriali*, & post eum PFEFFINGERUS ad *Vitriarium L. 3. tit. 9. §. 44. pag. 1215*, ubi sic habet: *Ratio, cur latrocinia & obfessiones viarum publicarum sub concessione Jurisdictionis altæ non contineatur, videtur mihi petenda ex R. J. de anno 1555. §. 86., quo pps Principibus cura viarum publicarum specialiter injungitur verb. Nachdem aber ein jeder Churfürst &c. Cum itaque hæc cura ad officium Principis speciale pertineat, hinc sequitur, quod & animadversio in violatores stratarum publicarum à solis Principibus & Statibus, qui jura territorialia habent, sit expedienda.*

§. IX.

Non tantum in causis civilibus suorum subditorum Dominus territorialis potest vincula legis à se latæ relaxare, sed & in causis criminalibus Domino territoriali non denegatur facultas pœnas statutis determinatas remittendi, quod in specie vocatur *jus aggratiandi*, quamvis verò Princeps non obligetur ex præscripto justitiæ commutativæ æquales delinquentibus pœnas infligere, debet tamen ex regulis justitiæ distributivæ, & generali publicæ securitatis cura *jus aggratiandi* cautiùs exerceri, ne ex com-

muni impunitate delictorum , & nimia Principis clementia effroenis peccandi licentia nascatur ; atque hoc jus aggratiandi pro regali & reservato Domini territorialis jure ita habetur , ut Magistratui , cui ex singulari etiam titulo imperium merum sive jurisdictio criminalis est acquisita , non simul queat adscribi jus aggratiandi , ex quo pœnas à Legibus publicis definitas remittat.

§. X.

Quoniam denique omnes jurisditionis partes per se ipsum expedire , totiùsque Provinciæ directioni absque adminiculante aliorum opera Princeps superesse nequit , hinc Politici in Territorio Statûs ordinationi necessariò cohæret jus creandi Magistratus , Judices , Administros , Confiliarios , Officiales , quorum vicaria opera à Domino territoriali eo fine adhibetur , ut per illos publicâ auctoritate armatos leges à Principe latæ custodiantur , & executioni mandentur ; justitia in causis tam civilibus , quàm criminalibus rectè observetur , cura regiminis & politiæ provincialis juxta literas instructorias in susceptione officii juratas , & mandata à Domino territoriali præscripta exerceatur , & denique res , jura atque regalia Principis fideli industriâ administrentur , atque adversus aliorum invasio- nes , turbationes , occupationes legitimè defendantur , quorum Officialium auctoritas à Superioritate territoriali planè dependens , & subalterna existit , Dominóque territoriali potestas in eorum facta , gesta , rationes inquirendi , eòsve deponendi , certò non potest denegari.

§. XI.

§. XI.

Ultimò ad Territoriorum utilitatem ac florem maximè conducit, ut Dominus territorialis non tantùm per institutas frequentius provinciales visitationes suorum Officialium gesta, rationes, Collegiorum, subditorum jura atque statum exploret, sed etiam Conventus provinciales, in quibus de regimine & politia Territorii primariò deliberetur, ex potestate sibi reservata congreget, amplissimisque mihi quidem campus pateret de visitationibus & Conventibus Provincialibus agendi; sed quoniam jura Visitationum & Conventuum Provincialium non ita ex communi aliqua lege, sed potiùs ex institutis cujuslibet Provinciæ sunt dimetienda, uti jam superiùs §. 3. *hujus Cap.* obiter monui; hinc ea, quæ scopo meæ Dissertationis conveniunt, ad inferiora, ubi de Synodis & Visitationibus Diecefanis tractandi locus occurret, rectiùs remittenda arbitror.

§. XII.

Enumeratis hætenus potissimis Superioritatis territorialis partibus, in quibus Regimen & Politia Provinciæ constituitur, transimus ad Jura fiscalia, quæ vel ad tuendam dignitatem Principis, vel ad sustinenda onera & necessitates Reipublicæ, vel ad conservationem, locupletationem Ærarii publici deserviunt, inter quæ jura primas obtinet jus Principis circa bona domanialia, quæ in plerisque quidem Provinciis olim Imperatoris erant, successuque temporis Ducibus & Comitibus loco salarii ad usumfructum concedebantur: acquisitâ verò ab istis potestate propriâ atque hæreditariâ factum est, ut illis bonis non jure usufructuario, sed hæreditario ad conser-

vandam dignitatem statûs liberè uterentur , ubi tamen occurrit bene notanda differentia bonorum domanialium à bonis Principum patrimonialibus , ista ad Principis dignitatem & sustentationem sunt deputata , liberæque alienationi tanquam bona dotalia ipsius Territorii haud subsunt. Hæc verò ex propria Principum substantia sunt comparata , ac quia Provinciæ incorporata non existunt , atque à Principe tanquam privato jure sæpiùs allodiali possidentur , liberæ Principum dispositioni tam inter vivos , quàm per ultimam voluntatem sunt relicta , adeoque etiam Principi manet integrum , talia bona reliquis Provinciæ bonis adjicere , iisdemque incorporare , & hoc sensu scribit MASCOV. *in princ. Juris publici L. 6. cap. 3. §. 28.* quòd res domaniales non sint ejusdem indolis , aliæ ad usus Civitatis publicos sunt destinatæ originariè , & à prima Territorii constitutione : aliæ ex post facto sive ab ipso Principe , sive à populo.

§. XIII.

Præter jus habendi bona domanialia ex consuetudinibus feudalibus , ex investituris Imperatorum , ex Legibus publicis , præsertim Capitulationibus Imperatorum Domino territoriali attribuitur jus habendi regalia , quæ in eo consistunt , quòd Princeps illas præcipuè Territorii sui partes , quæ de Jure Romano vel inter res communes vel publicas referuntur , quales sunt v. g. metallifodinæ , salinæ , flumina publica , piscationes . ripæ , sylvæ , venationes &c. suo privativè dominio ac usui possit reservare , quin præcepta Juris naturalis & subditorum jura violasse dicatur , nisi talium rerum proprietatem & usum in naturali libertate & communione populi hætenus fuisse relicta

lieta specialiter edoceatur, aut illorum Regalium possessio vel ex privilegio Domini territorialis, vel ex præscriptione immemoriali, quæ vim habet tacitæ concessionis, ab aliquo inferiori sit acquisita.

§. XIV.

Non tantum ex bonis publicis, sed & ex bonis privatorum, quæ Reipublicæ commodis & necessitatibus semper manent subordinata, dignitas Domini territorialis, publicæque onera possunt sustineri, atque hinc juribus Superioritatis territorialis fiscalibus facile annumeratur dominium eminens in bona subditorum, ex quo Dominus territorialis urgente necessitate aut utilitate publicâ bona privatorum suis & Territorii sui usibus potest applicare. Quoniam autem hoc dominium eminens ex sola causa necessitatis vel utilitatis publicæ sublevandæ aut promovendæ in bona privatorum valet exerceri; hinc rectè Politici colligunt hanc regulam, quod sicuti in casu Legis Rhodiæ de jactu illud, quod pro omnibus est datum, omnium contributione debet sarciri, *L. 1. & 2. ff. ad L. Rhod. de jactu*; sic etiam quod damnum Reipublicæ causâ bona privatorum patiuntur, illud quoque à Republica oportet reparari.

§. XV.

Superioris & sublimioris domini atque eminentiæ in Superioritate territoriali comprehensæ symbolum hodie passim deprædicatur, jus indicendi collectas tam ordinarias, quibus ordinariæ, singulisque annis recurrentes Territorii necessitates sublevantur, quàm extraordinarias, quæ exhausto propter necessitatem extraordinariam Ærario publico exiguntur, & olim quidem, ut benè notat

STRYCK.

STRYCK. *in annot. ad Lauterbach. tit. de mun. & honor.* in plerisque Principatibus jus collectandi conventionale fuit, dum collectæ non fuerunt impositæ, nisi consentientibus Statibus provincialibus, sed successu temporis in plerisque Territoriis Collectæ factæ sunt necessariae, ita ut hodie ex institutis cujuslibet Regionis, pactis & privilegiis debeat dijudicari, an & quomodo Statuum Provincialium in Territoriis sæcularibus & Capitulorum Cathedralium, in Principatibus Ecclesiasticis consilium aut consensus ad indiCTIONem, contributionem, exactionem Collectarum requiratur. Imò in Legibus Imperii publicis speciatim providetur, quòd Status Provinciales & Landsassii super exactione & distributione Collectarum non debeant dispositionem privativam, excluso Domino territoriali, sibi arrogare, V. *Cap. nov. art. 15. §. 3.* & sicuti Jurisdictio Domini territorialis generalis, ac per omnes Territorii partes est diffusa, sic etiam Collectæ à Domino territoriali imperatæ in recognitionem universalis domini & subjectionis signum ab omnibus Territorii partibus & subditis debent præstari, exceptis illis, qui immunitatem à Collectis, aut solum ordinariis, aut etiam extraordinariis speciali titulo sibi concessam possunt probare.

§. XVI.

Denique ex ratione Juris fiscalis per Leges fundamentales ipsis concessa Status Imperii sibi vendicant jus occupandi, 1. bona vacantia, quæ propter defectum omnis Testamentarii ac legitimi hæredis à morte defuncti quasi deserta existunt. 2. Bona ereptitia, quæ indignis auferuntur ex causa *in tit. ff. de his, quibus ut indignis &c. expres- sâ.* 3. Bona damnatorum, quæ confiscatio juxta *Constit. crim.*

crim. Caroli V. art. 134., & juxta *communem DD.* hodie non in omnibus delictis capitalibus, sed in gravioribus tantum delictis, v. g. crimine læsæ Majestatis tam Divinæ, quàm humanæ, & delicto perduellionis obtinet. 4. Bona proscriptorum sive banno Imperii notatorum, quorum bona Dominis Territorii, in quo sunt sita, per recent. *Cap. Leop. art. 27. Josephi 26. Caroli 21. art. 4.* adjudicantur. 5. Bona eorum, qui conscientiam criminis convicti, sibi ipsis violentas manus intulerunt. 6. Potestas capiendi bona spuriorum, aut ex damnato coitu natorum, ac qui incestas nuptias contrahunt, *per auth. ex complexu C. de incestis nuptiis*, & facultas cætera jura fiscalia exercendi, quæ in Statu antiquo Imperii Romani à solo Imperatore, juxta formam verò hodiernam nostri Imperii à singulis Statibus in suo Territorio juxta principia Juris Romani, quatenus domestico jure deficiente quoad jura & privilegia Fisci cum memorata forma conveniunt, legitimè usurpantur.

SECTIO II.

De Partibus præcipuis Juris Episcopalis.

§. I.

Juxta nostra principia Catholica certum est Ecclesiam esse Rempublicam bene ordinatam, & à Redemptore humani generis in sacro Evangelio fundatam, in eaque dari verum Regimen, Imperium & Jurisdictionem legitimorum Pastorum in suas oves & subditos, quod Regimen & Imperium spirituale post resurrectionem Christi ex hoc mundo non tantum Petro & ejus Successoribus in gradu eminentiori immediate à Christo fuit collatum per
C ista

ista verba *Math. 16. Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, tibi dabo claves Regni Cælorum, pasce oves, pasce agnos meos, sed & cæteris Apostolis potestas clavium, & Jurisdictionis in Ecclesia à Christo Dominiatè fuit relicta per verba Math. 28. Quodcunque ligaveritis super terram, erit & ligatum in Cælis, quodcunque solveritis &c. Et Joan. 20. Sicut me misit Pater ita & ego mitto vos.*

§. II.

Quamvis autem à pluribus Catholicis Doctoribus, qui perfectam in Regimine Ecclesiæ nostræ Monarchiam repræsentant, talis assignetur differentia inter potestatem Petri, & aliorum Apostolorum, quòd illa fuerit ordinaria, & post mortem in illius successores transfundenda, hæc autem fuerit extraordinaria, cùmque Apostolorum personis extinguenda, nec in alios Episcopos præter Romanum Pontificem, qui est Successor Petri, derivanda, ex quo flueret Regimen visibile primitivæ Ecclesiæ post ascensionem Christi fuisse Monarchicum extraordinariâ Apostolorum Aristocraticâ temperatum, post mortem verò Petri & Apostolorum illud Regimen transiisse in purè Monarchicum, ita ut solus Pontifex sit Princeps & Monarcha totius Ecclesiæ, à quo cæteri Episcopi tanquam nudi Officiales & Vicarii suam potestatem & Jurisdictionem accipiant, nihilominus tamen, cùm potestas Petro & cæteris Apostolis à Christo immediatè communicata pro certissima norma Statûs Ecclesiastici semper possit haberi, hinc ex iisdem rationibus, ex quibus probatur Primatum Romani Pontificis ejusque successionem in locum Petri esse Juris Divini, & de Fide, ex iisdem etiam defendimus suc-

successionem Episcoporum in locum Apostolorum cum S. Hieronymo & Gregorio, qui Homil. 26. in *Evang.* scribit, *horum profectò Apostolorum nunc in Ecclesia Episcopi locum tenent, ligandi atque solvendi auctoritatem suscipiunt, qui gradum Regiminis sortiuntur, quibus inhæret Concil. Trid. Sess 23. de Ordine Cap. 4. declarans Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad Ordinem Hierarchicum præcipuè pertinere.*

§. III.

Cùm igitur potestas Successoris regulariter sit æqualis potestati Antecessoris, hinc rectè concluditur, quemadmodum Apostoli non à Petro, sed à Christo immediate suam Jurisdictionem & Auctoritatem acceperunt, sic etiam Episcopi non tantum potestatem ordinis, sed & jurisdictionis immediate à Christo ministerio Consecrationis consequuntur juxta illud *AA. 20. Attendite vobis & universo gregi, in quo vos SPIRITUS S. posuit EPISCOPOS regere ECCLESIAM DEI*, ergo sicuti Apostoli suum munus evangelizandi & regendi indiviso Regimine exercebant per universum orbem Jure proprio, sic etiam Episcopi suas Dioceses ad tollendam confusionem distinctas dirigunt & gubernant Jure proprio cum potestate plenariâ exercendi omnia Jura, quidquid potestatis Episcopatus & ad Regimen Ecclesiæ spectantis Apostoli habuerunt.

§. IV.

Quod jus Episcopale tanquam totum aliquod potestativum, quatuor partes juxta Theologos & Canonistas complectitur, nim. potestatem Ordinis, Jus Diocesenum, Jurisdictionem Ecclesiasticam, præeminentiam Statûs seu dignitatis

gnitatis Episcopalis; ast ne confuso ordine Jura superioritatis territorialis & potestatis Episcopalis inter se conferam, hinc, quemadmodum in sectione prima recensitis Juribus Superioritatis territorialis, quæ ad Regimen ac politiam Provinciæ pertinent, annexisque quibusdam Juribus gratiosis Jura fiscalia subjunxi, sic etiam convenientior meo instituto hic tractandi modus videtur, si remissâ ad Forum Theologicum potestate Ordinis Jura Episcopalia in Hierarchica, in quibus Regimen & disciplina Diœceseos potissimum continetur, gratiosa ac fiscalia divisero, enumerandisque horum Jurium speciebus meam operam collocaro.

§. V.

Inter Jura Hierarchica, quæ Episcopo tanquam primario sui gregis Pastori sunt reservata, facile excellit Jus convocandi & celebrandi Synodos Diœcesanas, in quibus cum suo Clero, Presbyterio de spiritali totius populi cura & Regimine Diœceseos collatis invicem consiliis deliberet, vitia, quæ universam fortè Diœcesin infecerunt, communi consilio & auxilio eorum, qui participant de administratione Diœceseos tanquam Pastores subalterni, extirpet, illaque, quæ ad utilitatem totius suæ Diœceseos post maturam deliberationem fuerunt conclusa, Autoritate Episcopali confirmet, & frequentiolem talium Synodorum convocationem observantiæ primitivæ Ecclesiæ maximè coævam Historia Ecclesiastica testatur, ipsaque Synodus Tridentina annuam saltem harum Synodorum celebrationem præscripsit *Sess. 24. cap. 2. de Reform.* quod decretum Concilii Tridentini hodie executioni dari disciplinæ Ecclesiasticæ multum conducere, præsertim in defe-

ctu

Et Conciliorum universalium, Nationalium & Provincialium, sed ad omissionem harum Synodorum, uti & Provincialium, teste ESPENIO Juris Ecclesiastici *P. 1. Tit. 18.* contribuunt hæ potissimum rationes 1., quia in Regnis & Principatibus sæcularibus inter Potestatem Ecclesiasticam & secularem oriuntur frequentes contentiones super executione illorum præcipue decretorum, quæ concernunt Laicos. 2. Ut evitentur controversiæ inter Episcopos & Exemptos super obligatione Decretorum Synodaliū. 3. Quia propter publicas etiam rationes Episcopi sua Decreta Synodalia hæsitant indistinctè submittere revisioni & examini Romanæ Curia, quæ tamen de stylo ejusdem hodierno quasi necessaria reputantur.

§. VI.

Quemadmodum Legislatio ad dignitatem Regiam pertinet, ac Platoni Principis opus esse dicitur, sic quoque præcipuus Imperii Sacri, quod Episcopus Jure Hierarchico per suam Diocesin exercet; Character est Jus ordinandi Leges Diocesanas, quæ ex usu primitivæ quidem Ecclesiæ in Synodis Diocesanis utilitati & Politia particulari Diæceseos plurimum accomodabantur, sed licet Synodi Episcopales ex adductis §§. superiori rationibus hodie non amplius frequententur, integra tamen durat Episcopo facultas statuta Ecclesiastica extra Synodos quoq; condendi pro omnibus subditis, membris & partibus Diæceseos tam Laicis, Clericis, quàm Regularibus, nisi hi specialem exemptionem à jurisdictione Episcopi quoad disciplinam saltem regularem titulo legitimo possint probare, quorum statutorum Auctoritas est commensurata Jurisdictioni sui Legislatoris; ergo cum Jurisdictio Episcoporum non sit uni-

versalis, qualis est Primatus Summi Pontificis, & Auctoritas Conciliorum generalium, sed particularis ad certæ alicujus Diœceseos terminos limitata, hinc statuta ab Episcopo in vel extra Concilium Diœcesanum facta obligant exprimitiva sua origine tantum membra & subditos illius Diœcesis, pro qua fuerunt promulgata, nisi per specialem approbationem summi Pontificis consequantur Auctoritatem universalem in tota Ecclesia, ut patet in multis Canonibus Conciliorum Provincialium vel Episcopaliū, quibus per relationem v.g. in Decretales Greg. IX. vigor universalis fuit imperitus. Atque hæc potestas legislativa per suam Diœcesin Episcopo tanquam primario Diœceseos Pastori & Prælato tam sublimi Jure est reservata, ut si alicui inferiori Prælato, Collegio, Capitulo Ecclesiastico competat speciali titulo Jus ordinandi statuta, ea tamen valeant non nisi inter membra & subditos illius Ecclesiæ, communitatis, pro qua fuerunt instituta salvo Jure eminenti Diœcesano Episcopi, vi cujus statuta inferiorum Episcopus confirmare, revidere, & si videantur irrationabilia, disciplinæ Ecclesiasticæ adversa, corrigere possit, & fanè huic Juri Diœcesano non præjudicatur per *art. 14. Cap. Carol. & nov.* in quo defensio singularium privilegiorum statutorum consuetudinum cujuslibet Ecclesiæ & Capituli Imperatori tanquam Advocato *salva Potestate Ecclesiastica* commendatur.

§. VII.

Potestatem legislativam in Episcopo residentem necessario consequitur facultas dispensandi in Legibus Diœcesanis atque privilegia sive speciales exemptiones ab iis concedendi, quia verò dispensatio & privilegiorum concessio
pro

pro vulneratione Legis publicæ passim habetur, hinc dispensationes & privilegia non debent impertiri, nisi ex illis causis, quæ vulnus Legi inflictum sanent, & huc optimè collimat Decretum Conc. Trid. *Sess. 25. de Reform. Cap. 18.* ubi omnibus, qui instructi sunt potestate dispensandi in Legibus Ecclesiasticis, præscribitur, ut dispensationes non nisi cum matura causæ cognitione, ex justa & rationabili causa necessitatis vel utilitatis Ecclesiæ & gratis concedantur.

§. VIII.

Ex eodem capite, quod Episcopo tanquam particularis Hierarchiæ sive Diceceseos suæ Capiti & primario Pastori incumbat totius Diceceseos cura & Regimen, etiam eidem primariò & quasi essentialiter competit Jurisdictio spiritualis & Ecclesiastica, ita, ut juxta *cap. 7. de Offic Ordinarii in 6.* Episcopus in tota sua Dicecesi Jurisdictionem ordinariam noscatur habere, à quo principio tres potissimum Conclusiones cum Espenio *p. 3. tit. 5.* desumuntur. 1. Quòd nullus præter Episcopum possit in Dicecesi uti Jurisdictione, nisi eam legitimo titulo competere sibi docuerit. 2. Quòd Jurisdictio inferioribus concessa semper intelligatur duntaxat concessa cumulativè, vel subordinatè, non autem privativè cum exclusione Episcopi tam in prima, quàm in secunda instantia, nisi clarè & plenè contrarium probetur. 3. Quòd Episcopus de Jure communi habeat intentionem fundatam super exercitio Jurisdictionis Ecclesiasticæ per totam suam Dicecesin, & in omnes Personas Dicecesis, donec exemptio plenè fuerit probata. Atque hæc Jurisdictio Episcopalis ideo in Legibus Justinianæis *toto tit. C. Episcopalis audientia* vocatur, quia

quia per primæva Ecclesiæ sæcula Episcopi in causis ad se delatis non tam officium Judicis, quod tamen ex potestate sibi propria potuissent exercere, quàm amicabile Arbitratoris partes agebant; quare & in causis civilibus (nam in causis merè spiritualibus Jurisdictio Episcopis non ex jure quodam ab Imperatoribus & Regibus delegato, sed ex jure divino tanquam legitimis Apostolorum Successoribus adscribitur) maximam ad Judicia Episcopalia recurrendi libertatem publicæ Imperatorum Leges ipsis Laicis olim attribuerunt, vid. inter cæt. *L. 8. C. de Episcop. audient. & Can. 35. 36. q. 1.* ipsæque Synodi Provinciales ac Dicecesanæ olim fuerunt quædam tribunalia justitiæ, in quibus sine strepitu judicii, aliisque formalitatibus forensibus Clericorum & Laicorum quæstiones summarie deciderentur; sed licet hodie omittantur concilia Provincialia cum Dicecesanis, neque lites ad Episcopos delatæ secundum solam Legem Charitatis & æquitatis per modum amicabile arbitrii ampliùs soleant componi, sed rigor Legum Civilium stylusque forensis à sæculo 12. Judicia Ecclesiastica tam suprema, quàm inferiora occupaverit, adeoque quoad usum Jurisdictionis Ecclesiasticæ insignis inter veterem & novam Ecclesiæ disciplinam inveniatur differentia, salva tamen manet Episcopo in perpetuo ipsa Jurisdictio Episcopalis, cujus Auctoritate causæ Clericorum & Laicorum spirituales cum controversiis Clericorum Civilibus in formatis, publicisque Consistoriis hodie agitari, & terminari consueverunt, Laicorum verò lites civiles, ne oriatur collisio inter Jurisdictionem Ecclesiasticam & Civilem, ad Judicia sæcularia remittuntur, & advocantur.

§. IX.

Quemadmodum Imperio sive superioritati civili arctissime cohæret Juridictio criminalis atque Auctoritas coactiva, nec non vindicativa, sic etiam ex potestate clavium, quam in Diœcesi primario exercet Episcopus, dependet Jus cognoscendi de delictis Fidelium, pœnâsque spirituales infligendi, quamvis verò per undecim sæcula, in quibus forum internum ab externo sive contentioso non erat separatum, adeoque Episcopi Sacramentali duntaxat ratione in crimina inquirebant, eaque puniebant, delicta omnia Auctoritati Ecclesiasticæ manserint subiecta, ut Ecclesiæ ministri salutare pœnitentias etiam publicas decernerent, prout saluti peccatorum, quorum maculæ eluebantur, & Fidelium ædificationi convenire arbitrabantur, uti variis locis probat *Marinus in Tract. de administ. sacram.* Postquam tamen à sæculo 12. stabilitâ fori utriusque in- & externi separatione, causæ non tantum civiles, sed & criminales secundum solennes processûs judicarii formulas in Judiciis Ecclesiasticis dijudicentur, pœnæque Ecclesiasticæ non modo in correctionem & pœnitentiam, sed & ad vindictam publicam delinquentibus imponantur, tunc invaluit 1. distinctio inter delicta civilia, Ecclesiastica & mixta, ita ut de civilibus, quæ adversus tranquillitatem & politicam civilem perpetrantur, solus Magistratus Laicus contra Laicos cognoscat, neque ratione horum delictorum coram tribunali Episcopi Laicus citari possit; Ecclesiastica, quæ Ecclesiasticæ Reipublicæ Religionisque observantiæ repugnant, deferantur cognitioni, correctioni & vindictæ solius Judicis Ecclesiastici, in mixtis verò uterque Judex Ecclesiasticus & Sæcularis per præventionem concurrant. 2. Cognitio delictorum, quoad forum

D

pœni-

pœnitentiale inferioribus quidem Presbyteris fuit relicta, sed Auctoritas fori judicialis soli Episcopo, ejusque Officiali aut Vicario Generali fuit reservata, ipsaque Synodus Tridentina causas criminales soli Episcopo detulit exclusis judiciis inferioribus v. g. Archidiacono *Sess. 14. Cap. 20 de Reform.* Et quidem inter cæteras pœnas, quibus delicta Ecclesiastica ab Episcopo possunt coërceri & vindicari, ferè gravissima est pœna Excommunicationis, per quam excommunicatus à corpore Christi & communione Ecclesiæ tanquam putridum membrum ac velut Ethnicus & Publicanus separatur, ex quibus effectibus essentialibus excommunicationis juxta defensionem ipsius Concilii Trid. rectè colligitur 1. quòd excommunicatio ab Episcopo debeat decerni, non aliàs, quàm ex re non vulgari, causaque diligenter ac maturiùs examinata *Sess. 25. Cap. 3. de Reform.* 2. Quòd excommunicatio ferendæ sententiæ non debeat infligi nisi in contumaces & rebelles, & nisi delicti qualitas præcedente binâ saltem monitione etiam per edictum id postulet, *eâdem Sess.* excommunicatio autem latæ sententiæ per Leges sufficienter publicatas, non nisi ob graviora crimina sit imponenda. 3. Quòd excommunicatio tantum in subsidium deficientibus aliis mediis & pœnis spiritualibus & cum magna circumspectione debeat fulminari, ne aliàs potiùs despiciatur, quàm formidetur.

§. X.

Cum potestate ligandi directè conjungitur potestas solvendi, sicut itaque Jus in ferendi pœnas spirituales juxta §. 9. primario Episcopo vindicatur, sic etiam nullus in Diœcesi pœnas ab Episcopo latas potest remittere, nisi solus Episcopus, vel qui in Jurisdictionem ordinariam Episcopi

scopi succedit, quæ potestas absolvendi hodie non connectitur cum potestate ordinis, sed potiùs habetur pro parte essentiali Jurisdictionis Episcopalis ordinariæ, ergo hanc potestatem Episcopus ante impetratam consecrationem de Jure communi valet exercere.

§. XI.

Quoniam verò spectatâ Diececium latitudine & extensione solus Episcopus non potest omnem totius Diecefis populum actu & continuatè pascere ac dirigere, eaque omnia facere, quæ ad spiritualem Gregis curam ac Diæceseos Regimen requiruntur, ideo necessaria & continua à primis Ecclesiæ temporibus fuit Ecclesiæ disciplina, ut plures muneris Episcopalis partes in Presbyteros ac Ministros inferiores transfunderentur, qui unâ cum & dependenter ab Episcopo curam atque Ecclesiæ administrationem susciperent. Ita, ut Episcopatus sit ille Ordo, illa potestas fecunda, ex qua omnis potestas tam Ordinis, quàm Jurisdictionis inferioribus communicata in Diececsi promanat, unde pronè colligitur, quòd Episcopus tanquam primarius Hierarcha per suam Diececem possit constituere non tantùm Officiales, Vicarios, Consiliarios, Assessores Ecclesiasticos, qui potissimos Jurisdictionis & Juris Diececiani actus in publicis Curiis, Consistoriis ac Tribunalibus nomine Episcopi expediant, sed etiam cum Episcopus sit primarius Pastor suæ Diececesis, cujus fidei populus est creditus, & à quo animarum ratio exigetur, *Can. 38. Apost.* Hinc ad Episcopum originario & naturali quasi Jure pertinet Jus instituendi, conferendi parochias, aliâque beneficia curata, & commissio curæ animarum illis annexæ quæ instituto authoricabilis in omnibus beneficiis

curatis Episcopo semper manet reservata. Imo: cum primaria Canonatus Præbendas tam in Ecclesiis Cathedralibus, quàm Collegiatis instituendi ratio & causa hæc fuerit, atqui ad eas assumuntur, Episcopo assistant in Regimine Diocesanos, illum in muneris sui functione consilio & operâ adjuvent, Ecclesiæque in divinis celebrandis interserviant, legitimâ proinde conclusione Episcopo attribuitur ordinaria collatio omnium quoque Canonatuum, Præbendarum, & Beneficiorum simplicium in sua Diocesi erectorum, ut per talem collationem eligat illos, quos in suum adjutorium & ministerium in omnibus actibus Ecclesiasticis vult adoptare. Cæteras rationes, ex quibus Episcopus manet ordinarius collator dignitatum, inferiorum Officiorum & Beneficiorum Ecclesiasticorum in sua Diocesi. *V. in Dissert. Prolim. de Concord. Germ. Plurimum Reverendi, Magnifici ac Consultissimi Damini Joannis Caspari BARTHEL Patroni mei Colendissimi, Cap. 2. Sect. 1. per tot.*

Quaritur autem, quid juris obtinet circa privationem talium dignitatum, officiorum & beneficiorum Ecclesiasticorum? R. Hic notabilis occurrit differentia inter officia civilia politica & Ecclesiastica; officia civilia politica plenissimè dependent à potestate, arbitrio Domini territorialis, adeoque Administratores talium officiorum ab administratione & fructibus talium dignitatum, officiorum ex solo nutu Domini territorialis propter causas arbitrarias possunt suspendi, amoveri, econtra in statu Ecclesiastico dantur alia officia & dignitates manuales, quæ non per modum beneficii, sed potius secundum naturam commendæ conferuntur, atque ad nutum ex causis arbitrariis possunt revocari; alia sunt beneficia propriè talia, quæ conferuntur per modum feudi, quorumque possessores servitio & ministe-

nisterio cuiusdam certæ Ecclesiæ titulo ita perpetuò sunt adscripti, ut, quemadmodum Vasallus non nisi prævio processu, & ex causis in jure feudali expressis in possessione sui feudi potest turbari, sic etiam tales Beneficiati ex causis solùm canonicis, & servato juris ordine suis beneficiis valeant privari.

§. XII.

Cùm præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura est commissa, oves suas agnoscere, hinc inter primarias muneris pastoralis & Episcopalis partes juxta præcepta sacrorum Canonum, monita sanctorum Patrum, zelosissimorum Episcoporum perpetua exempla numeratur continua Diœcesis perlustratio & visitatio, ut, dum per illam Episcopus tum de externo, tum interno Ecclesiæ suæ statu fuerit informatus, mores boni in omnibus partibus Diœcesis conserventur, pravi corrigantur, ipsaque Synodus Trid. *sess. 24. cap. 3. de reform.* decrevit, *ut Patriarchæ, Primate, Metropolitani & Episcopi propriam Diœcesin per se ipsos, aut, si legitimè impediti fuerint, per suum Generalem Vicarium aut Visitatorem, si quot annis totam propter ejus latitudinem visitare non poterunt, saltem majorem illius partem visitare non prætermittant, ita tamen, ut toto biennio per ipsum Episcopum vel ejus Visitatores compleatur.* Quod jus visitandi pro speciali auctoritatis Hierarchicæ symbolo, pro efficacissimo Ecclesiasticæ disciplinæ ordinandæ & restaurandæ remedio per sacros Canones Episcopo semper fuit reservatum, & quamvis per exemptiones Clericorum, Capitulorum tam sæcularium, quàm regularium hoc Jus Episcopale Hierarchicum gravissimè fuerit labefactatum, in Concilio tamen Trid. exemptio

Clericorum, locorum, Collegiorum & Capitulorum sæcularium potissimum fuit sublata; quoad Monasteria verò & Personas regulares plurima auctoritas Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ Delegatis fuit restituta.

§. XIII.

Quoniam juxta ipsa principia sacri Evangelii dignus est operarius mercede suâ, illéque, qui seminat spiritua-
lia, debet etiam metere temporalia, hinc officio Episco-
pali visitationis, in qua vitia eradicantur, & virtutes plan-
tantur, naturaliter est connexum jus exigendi procura-
tiones, quæ nihil aliud sunt, quàm victualia, quæ Epi-
scopo visitanti, ejusque administris pro temporum neces-
sitate sunt suppeditanda, ex qua definitione colligitur,
1. quòd hæ procuraciones debeant exigi ab Episcopo vi-
sitante cum frugalitate. 2. Quòd hæ procuraciones de-
beant tantum consistere, aut saltem æquivalere esculentis
& poculentis, neutiquam verò determinari pro aliis ne-
cessitatibus Episcopi & ejus Administratorum. 3. Quòd
hæ procuraciones debeantur tantum Episcopo visitanti, si
igitur Episcopus per se ipsum non visitet, sed per suos
Officiales, tunc has procuraciones oportet definiri secun-
dum minores necessitates Officialium. 4. Cum hæ pro-
curaciones dependeant ab officio visitationis, inde sicut
Episcopus de jure fundat suam jurisdictionem super visi-
tatione totius Dicecesis, sic quoque est generalis & funda-
ta intentio Episcopi super jure exigendi procuraciones ab
omnibus Collegiis, Monasteriis & subditis suæ Dicecesis.
5. In quibus casibus exempti subjacent visitationi Episcopi,
in iis etiam tenentur solvere procuraciones, quæ visitatio-
ni sunt annexæ. 6. Sicuti juri visitandi tanquam juri hie-
rarchico

rarchico eminentiori, ac subdito non potest præscribi, sic etiam procuratio ratione visitationis debita non est præscriptibilis, juxta *Cap. Venerabili X. de censibus.*

§. XIV.

Ut pro Juribus Hierarchicis & sacris functionibus expediendis digna Episcopo aliisque Ministris Ecclesiasticis præberetur sustentatio, non tantum largissimæ oblationes fructuum aliorumque alimentorum juxta antiquam Ecclesiæ observantiam à fidelibus præstabantur, sed & liberalitas Imperatorum, Regum & Principum Christianorum, aliorumque Fundatorum devotio amplissimis bonis Episcopatus & Ecclesias continuò donavit, quorum bonorum Ecclesiasticorum plenissima administratio ac dispensatio in primis Ecclesiæ sæculis apud solum Episcopum re-fedit, ut secundum proportionem in Clericos, fabricam Ecclesiæ, pauperes & usum Episcopi distribuarentur, sed cum arbitraria reconomia in bonis Ecclesiæ dispensandis Episcopo relicta frequentissimas Episcopum inter & Clerum dissensiones ac querelas excitare cœpit, prout notat *ESPEN in suo Jure Eccles. part. 2. tit. 18. de orig. & divis. benef. num. 8.*, tunc successu temporis factum est, ut bona Ecclesiæ communia, id est, quæ ad fabricam pauperes ac sustentationem Cleri sunt deputata, distinguerentur tum ex voluntate Fundatorum, tum communi Ecclesiæ observantiâ à bonis Episcopi mensalibus, quæ vel primordially ad foundationem Episcopatus destinata sunt, vel postea privativè ad sustentationem Episcopi iisdem sunt incorporata.

Atque hæc bona mensalia omnimodò conveniunt cum bonis Principatus domanialibus, sicut enim Princeps, qui
bona

bona domanialia non jure proprietatis, sed jure usufructuario possidet, sine consensu populi, aut saltem Ordinum provincialium non valet illa alienare, sic etiam Episcopus, qui rebus Ecclesiæ non tanquam propriis, sed tanquam commendatis juxta canonicas sanctiones debet uti, bona mensalia sine consensu sui Presbyterii hodie *Capituli Cathedralis* & alis solennitatibus in alienatione bonorum Ecclesiasticorum præscriptis alienandi non habent facultatem.

§. XV.

In bonis autem communibus Episcopo tanquam vero suæ Diœceseos Hierarchæ ac Principi juxta canonicas sanctiones remanet quædam super intendentia, & quasi dominium eminens, ut, sicuti Dominus territorialis ex jure domini eminentis bona privatorum propter causas necessitatis vel utilitatis publicæ suis & Territorii sui usibus applicare *sect. 1. §. 14.*, certasque ex iis collectas potest exigere, sic etiam Episcopus ex causis necessitatis vel utilitatis publicæ bona Clericorum superflua Episcopatus ac Ecclesiæ usibus adjudicare, certaque ex illis emolumenta valet percipere, ex quo jure derivo quatuor jura fiscalia ipsi Episcopo juxta sacros Canones & consuetudinem generalem Ecclesiæ reservata, nempe cathedraticum, subsidium charitativum, jus mortuorum, & quartam portionem decimarum. Cathedraticum *Synodaticum* est certa pensio, quæ in recognitionem & honorem Cathedralis Episcopalis in- vel extra Synodum *hodie pro modo Facultatum* annuatim exigitur ab omnibus Ecclesiis, Capitulis, Collegiis inferioribus, quæ specialem exemptionem ab hoc Cathedralico non possunt probare. Subsidium charitativum est exactio

exactio extraordinaria propter manifestam & rationabilem causam cum charitate à subditis, vel etiam exemptis postulata v. g. propter expensas electionis, confirmationis & consecrationis, causas & negotia totius Dicecesis, solvenda debita Episcopatus. Jus mortuorum est quarta Canonica, quæ de jure communi juxta *Cap. requisiti 15. extra detestam.*, & Concilium Tridentinum *Sess. 24. cap. 3.* debetur Episcopo ex omnibus legatis piis, nisi consuetudo particularis Ecclesiæ contrarietur. Quarta portio decimarum de jure communi in *Cap. 13. X. de decimis* reservatur Episcopo tanquam supremo Diceceseos Pastori ex omnibus decimis, quæ à Parochis & Pastoribus Decimatoribus subalternis in Dicecesi percipiuntur, nisi ex speciali titulo vel consuetudine alicujus Ecclesiæ hæc immunitas à quarta Canonica Decimatoribus inferioribus sit acquisita, denique, sicut juxta §. 13. *sect. 1.* Dominus territorialis de consuetudine feudali & germanica suo Fisco potest vindicare res communes publicas, quæ de Jure Romano nullius esse censentur, sic etiam de jure communi juxta *Cap. quoniam 13. de decimis* debentur Dicecesano decimæ novalium propriè talium.

§. XVI.

Quemadmodum Dominus territorialis ex jure Fisci habet jus succedendi in bona Laicorum vacantia, nisi defunctus fuerit adscriptus alicui Collegio approbato, quod in successione bonorum vacantium in specie Fisco Principis præfertur, sic etiam, quando Clericus nullis relictis hæredibus moritur, bona vacantia non Fisco, sed Ecclesiæ, cui defunctus inserviit, deferuntur juxta *Leg. 20. C. de Episc. & Cler. auth. licentia C. eodem in fine*; si verò nec

E

Eccle-

Ecclesiam, nec beneficium habuit utpote ad solum patrimonii titulum ordinatus, Episcopus jure Fisci juxta *Communem DD.* succedit. Imò extantibus etiam Ecclesiis vel aliis hæredibus permittit BONIFACIUS VIII. in *Cap. 9. de officio Ordinarii in sexto* Episcopis, ut possint usurpare jus spoli in bonis Clericorum mobilibus, dummodo illud de privilegio speciali, sive de consuetudine jam legitimè præscripta, aut aliâ causâ rationabili ipsis competere dignoscatur. Quomodo autem successio singularis obtineat de Jure Canonico aut consuetudine in bonis Clericorum, & quomodo debeat fieri distinctio inter bona Clericorum Ecclesiastica, patrimonialia, industrialia & parsimonialia, meum non est hoc loco accuratiùs examinare.

CAPUT II.

SECTIO I.

De Subordinatione Jurium Territorialium ad Majestatem Imperatoris & Imperii.

§. I.

REperiuntur quidem aliqui Commentatores Juris publici, inter quos est TITIUS in *specimine Juris publici L. 8. Cap. 9.*, MONZAMBANO de *statu Imperii Germanici Cap. 8.*, & in specie RELFENDSO HEROMONTANUS, sive JOH. WOLFFGANGUS ROSENFELD Frisingensis in *Tractatu de summa Principum Germaniæ potestate*, qui Superioritatem territorialem in totum faciunt majestaticam, independentem, adeoque in Imperio nostro Roma-

Romano-Germanico student repræsentare systema aliquod plurium Civitatum inæquali fœdere conjunctarum, in quibus ad exemplum Provinciarum Belgii fœderatarum jura transeuntia, & quæ ad utilitatem, salutem, conservationem totius Imperii pertinent, non nisi conjunctis viribus, consiliis & suffragiis comitialibus expediuntur, jura verò immanentia, quæ ad privatam utilitatem, politiam cujuslibet Territorii referuntur, singuli Status independenter intra fines suæ Civitatis & Territorii expediunt.

§. II.

Ast quoniam juxta primam Constitutionem & Leges fundamentales nostræ Germaniæ etiam hodiernas indubitata est ferè sententia eorum, qui affirmant, Imperium nostrum Romano-Germanicum esse Civitatem simplicem & Corpus unum, quod in Imperatore tanquam supremo Capite, & Statibus tanquam Membris Capiti subordinatis repræsentatur, hinc legitimâ conclusione statuitur, quòd Superioritas territorialis Majestati quidem sit analoga, potissimum ratione objecti, ut dixeris, omnia Jura Majestatica in eam confluxisse; sed nequeat tota Majestatica nominari; quia semper salva manet distinctio inter Majestatem sive Suprematum, & Superioritatem territorialem, quòd illa exerceatur ab Imperatoribus, Regibus, Principibus, rebus publicis, qui neminem præter Deum superiorem recognoscunt, independenter, & summo jure, hoc verò sit dependens Majestati Imperatoris, Legibus, unitati totius Imperii subordinata, id quod in singulis ferè Juribus Superioritatis territorialis immanentibus deducitur.

§. III.

Circa subordinationem potestatis legislativæ, quæ primum Jus Regale ex Superioritate territoriali directò profluens in super. Cap. enumeratur, posset moveri quæstio prima: *An Leges & Ordinationes Provinciales indigeant confirmatione Imperatoris vel Imperii?* Et R. Status Imperii nostri Romano-Germanici non habent potestatem legislativam in suis Territoriis jure quodam precario & municipali, sed jure proprio, perpetuo regali, & quasi Majestatico, neque Leges Imperii Pragmaticæ, ex quibus potestas legislativa Statibus in suis terris vindicatur, de confirmatione Imperatoris vel Imperii ad valorem Legum Provincialium necessaria quidquam commemorant, ergo expedita tum Legibus, tum observantiæ Imperii communi conveniens est assertio, quòd ad valorem Legum & Ordinationum Provincialium confirmatio Imperatoris vel Imperii neutiquam sit necessaria, etsi illa quandoque fuerit petita, tunc confirmatio Imperatoris accessit vel ad melius esse, vel fuit implorata illis temporibus, ubi Status ad exercenda liberè Regalia vel speciali privilegio, vel confirmatione eorum, quæ longo usu introducebantur, à Cæsaribus sibi adhuc prospici curârunt, uti bene notat PFEFFINGER *ad Vitriar. L. 3. Tit. 17. §. 17.*; sed insignior, & quæ fusiores aliquantò deductionem desiderat, est quæstio: *An Status Imperii possint derogari juri communi?* R. Distinguendum venit inter Jus civile Justinianæum, & inter Leges Imperii publicas sacri Recessus Imperii, cùm enim Jus civile Justinianæum non obliget nos Germanos ex prima sua origine & nativa auctoritate, sed ex recepto, quia primùm quidem tacito, deinde etiam expresso Impe-

Imperatoris & Ordinum Imperii consensu pro jure communi in causis civilibus fuit receptum, proinde in nostra Germania observatur tantum in subsidium, quatenus jura domestica, consuetudines, ordinationes speciales Provinciarum deficiunt, p̄rque ipsas Imperii Leges, ubi hujus juris peregrini receptio stabilitur, Ordinibus Imperii sua potestas salva reservatur, ~~in~~ quatenus in ratione positiva fundatur, dispositionem hujus juris, quoad causas suorum subditorum liberè possint abrogare, vide *Ordin. Ind. Aulici Tit. 1. §. 15.* In Recessibus verò Imperii vel referuntur tales constitutiones, quæ salutem atque utilitatem totius Imperii concernunt, quæ formam Imperii & relationem Statuum ad Imperatorem Imperiūque universum determinant, quibŭsve deciduntur causæ uni Statuum cum aliis Imperii Statibus sive Civibus communes aut controversæ, & quia in talibus causis publicis Status distributivè sumpti obligantur Recessibus Imperii ut subditi obligatione verè legali & obedientiæ; hinc eo respectu nulli Statuum facultas adscribitur, ut se nexu Recessuum Imperii & aliarum Legum publicarum privatâ voluntate eximat, & probatis Imperii juribus deroget; vel Recessus Imperii agunt de negotiis merè privatis, quæ spectant ad administrationem Justitiæ & Politix in Territorio respectu subditorum, & hâc ratione in ipsis Imperii Legibus auctoritas Legum Provincialium firmatur, ut quilibet Dominus territorialis quoad suos subditos horum jurium possit facere immutationem, cū etiam non præjudicetur aliis Statibus, quo jure quisquam imposterum lites suorum subditorum velit dirimere, & Politiam sui Territorii adornare, vide *R. J. nov. §. 105. 137. 171.*, hæcque assertio tam latè videtur extendenda, ut, etiamsi Recessus in negotiis merè

privatis clausulâ derogatoriâ vel cassatoriâ sint muniti, per hanc tamen clausulam non derogetur libero juris territorialis & potestatis legislativæ exercitio, vi cujus Ordines Imperii vel antiquas leges & consuetudines provinciales Recessibus Imperii contrarias manutenere, vel novas contra eosdem introducere valeant; atque ex hoc Capite subsistunt leges & consuetudines Provinciarum, in quibus contra *Rec. Imperii de anno 1577. §. 20.* usuræ sextunces pro quincuncibus ita exigente utilitate & flore commerciorum tolerantur, vel nullum jus repræsentationis in fratrum & fororum Germanarum liberis, si concurrant cum patruis, & nulla successio in capita, si sint soli, contra *Rec. Imp. de anno 1521.* admittitur, quamvis saltem in Camera Imperiali secundùm Recessus Imperii pronuntiaretur.

§. IV.

Si juxta hætenus deducta Dominus territorialis potest in negotiis merè privatis per totalem abrogationem tollere Jus commune, tunc idem valet restringere vel per dispensationes vel privilegia suis subditis etiam contra Jus commune impertita ita tamen, ut, cum superioritas territorialis intra limites cujusvis territorii sit conclusa, dispensationes & privilegia à quodam Domino territoriali concessa per se non extendantur ultra. Territorium concedentis, salva igitur manet Imperatoris potestas suprema universalis & reservata, vi cujus Imperator in casibus sibi reservatis, non tantùm cum subditis Imperii immediatis potest dispensare, iisque privilegiâ concedere, sed subditis mediatis tales dispensationes & privilegia potest largiri, quorum effectus per universum Imperium subsistat.

§. V.

§. V.

Præter potestatem legislativam potestas judiciaria in prima instantia quoad causas suorum subditorum per Leges Imperii publicas Statibus Imperii ita vindicatur ut subditi mediati præteritis sui Domini territorialis & Dicasteriis ad suprema Imperii tribunalia citari aut revocari nequeant, nisi in casibus, quibus Leges Imperii hanc avocationem expressè permittunt. *V. Ordin. Cam. à parte 2. Tit. 9. usque ad 27. inclusive.* Interim tamen potestas judiciaria Statuum Imperii supremæ Jurisdictioni Imperatoris & Imperii manet subordinata in eo, quòd sententiæ in judiciis Domini territorialis etiam aulicis promulgatæ non sint supremæ, sed ab illis ad suprema Imperii judicia, scilicet ad Judicium Aulicum vel Cameram Imperialem detur provocatio per remedia suspensiva scilicet per querelam nullitatis, vel remedium appellationis, & quidam de Jure Justinianæo plures dabantur nullitates processûs, propter quas aliqua sententia ab inferiori Judice lata poterat coram Judice superiori querelâ nullitatis intra 30. etiam annos impugnari; sed hodie juxta *Rec. Imp. novis. §. 121.* Querela nullitatis adversus Statuum sententias coram supremis Imperii Judiciis venit intentanda non nisi propter nullitatem insanabilem, quæ oritur vel ex defectu Judicis, vel ex defectu Partium, vel ex defectu substantialium Processûs. Alterum verò remedium suspensivum appellationis intra fatalia interponendæ, prosequendæ contra sententias in Dicasterio cujusdam Domini territorialis latas à parte gravata semper potest interponi, nisi Dominus territorialis gaudeat Privilegio de non appellando, quod aliud est limitatum ad certas causas, vel ad certam summam, quale Privilegium habet noster Ducatus

tus Wirceburgensis, cujus Landsassii, subditis superioris ac inferioris Ordinis interdicta est *per Privilegium Rudolphi II. de Anno 1586.* Appellatio, supplicatio & reductio tam à sententiis definitivis, quàm decretis interlocutoriis, quæ in Judiciis hujatis territorii proferuntur in causis; quarum valor non excedit 1000. Floren. Aureos, aliud datur privilegium de non appellando illimitatum, quod neutiquam ex Jure superioritatis territorialis, uti statuit *D. de Ludwig Comment. in A. B. P. 2. pag. 31. seq.*, sed ex speciali & nova concessione *A. B. Tit. 11. §. 4. & 5.* possunt exercere omnes Electores Ecclesiastici & sæculares in suis terris Electoralibus, & specialibus Privilegiis diversorum Imperatorum aliqui etiam Principes Imperii, quos enumerat *STRUV. in Corp. Juris Publici Cap. 25. §. 46. pag. 968.* Circa quæ Privilegia tria præcipuè mihi notanda occurrunt. 1. Quòd non valeant in causa nullitatis, Justitiæ vel denegatæ vel protractæ. Secundùm ipsam *A. B. Tit. 11. §. 4. & Ord. Cam. p. 2. Tit. 1. §. 1. & Tit. 23.* cujus tamen actionis probationem ad modum esse difficilem monet *D. de Ludolf de Jure Camerali pag. 160.* Unde non rara quidem ejus institutæ exempla, rariores tamen sententias condemnatorias fatetur. 2. Illis, quorum Dicasteria gaudent Privilegiis de non appellando, speciatim injungitur, ut constituent Judicia revisoria, eisque idoneas præficient Personas, quæ unicuique Jus secundùm Imperii Constitutiones, & cujusque loci Statuta, absque ulteriori provocatione ad suprema Imperii Dicasteria administrent. *V. J. Part. 10. §. 10.* Ne aliàs subditi illorum, qui habent Privilegia de non appellando, & Status Provinciales multò deterioris sint conditionis subditis Landsassii cæterorum Statuum, quibus ad suprema Imperii Tribunalia patet recursus.

cessus. 3. Ne per Privilegia de non appellando nimiùm enervetur Jurisdictio supremorum Imperii Judiciorum, hinc obligatur Imperator *in Rec. Imp. nov. §. 116. & Cap. recent. Art. 13. §. 6.* ad talia Privilegia impofterum haud facile concedenda.

§. VI.

Quamvis Jurisdictio criminalis Domini territorialis per se æqualiter sit subordinata Imperatori & Imperio, ac Jurisdictio civilis, antiquæ tamen & inveteratæ Imperii consuetudini repugnat, ut in causis criminalibus, ubi agitur ad pœnam corporis afflictivam, appellationes à Dicasteriis Statuum ad suprema Imperii Judicia recipiantur. *Ord. Cam. P. 2. Tit. 31. §. 14. excip. 1.* Si nullitas Processus criminalis possit demonstrari, prout habet *Blunius Processu Camerali Tit. 6. §. 26.* ubi scribit: *Nam si quis queratur contra se non citatum & inauditum, atque ita nulliter, aut alioquin contra naturalem rationem atque æquitatem processum esse, & Judex Camerae immediatè subsit, tum Camera ad querentis instantiam citationem super nullitate principaliter intentata decernere, posteaque Juris auxilia impertiri, nullitate verò in progressu causæ inventâ causam principalem ad Judicem ordinarium, ut formiter ac legitime in ea procedat ac judicet, remittere tenetur.*

2. Quando post absolutionem definitivam vel ab instantia criminali factam reus deposuit Juramentum Urpheticum, quod non velit se vindicare adversus Judicem, qui injustam fortè inquisitionem instituit, tunc absolutus potest petere relaxationem hujus Juramenti *quoad effectum agendi*, qui effectus absolutionis tanquam merè Civilis supremæ potestati sæculari non potest denegari, ita tamen, ut prævia informatio de Justitia inquisitionis institutæ exigatur

ex actis Judicii inferioris , & si ex hac relatione liqueat implorantem justè coactum fuisse ad præstândam Urpheatam, repellitur , sin contrarium , absolvitur, ut non obstante hoc Juramento injuriam inquisitione , captivitate iniquâ sibi illatam actione injuriarum queat vindicare. *P. Ord. Cam. L. 2. Tit. 24.*

§. VII.

Per Ordinationem criminalem Carolinam, quæ in causis criminalibus pro Jure communi in Imperio nostro est constituta , non derogatur potestati Statuum legislativæ , quominus pænas in Carolina delictis determinatas pro suis Territoriis in communi vel exasperare vel mitigare queant , *Princ. Ord. Crim.* Multò potius Dominus territorialis ad pænas delinquentibus juxta præscriptum Carolinæ infligendas non obligatur ex Justitia commutativa , sed distributiva , ut vel ex causis necessitatis vel utilitatis publicæ vel etiam ex mera clementia possit dispensare & aggratiari contra Jus commune circa pænas adulterii, furti , & similes nullâ cut mitiori pœnâ afficiendo delinquentes , aut pœnam mortis corporisque afflictivam , in mulctam pecuniariam mutando. An verò pœna homicidii dolosi capitalis, ita sit fundata in Jure Divino tam veteris, quàm novi Testamenti , ut Principi sæculari debeat denegari facultas circa illam aggratiandi , pro materia præsentis Dissertationis problema esto.

§. VIII.

Juxta observantiam Imperii notoriam potestas Domini territorialis est ferè independens, arbitraria i. in Constitutione Officiorum publicorum & subalternorum, quorum auctoritas à supe-

superioritate territoriali tanquam unico fonte profluit, adeoque si Dominus territorialis Officia publica conferre vel negligat, vel in collatione illorum indignos dignioribus passim præferat, nullum certè Jus supplendi ad Imperatorem aut Imperium devolvitur. 2. Officia publica & subalterna in territorialibus non conferuntur titulo perpetuo & fixo, sed ad nutum amovibili, proinde aliquis Officialis à suâ depositione tanquam gravamine judiciali aut extrajudiciali non potest appellare ad suprema Imperii Judicia, nisi cum tali depositione non tantum privatio salarii, sed & v.g. confiscatio bonorum sit conjuncta, tunc enim Officiali deposito nequit appellatio ex capite gravaminis per confiscationem bonorum ipsi illati denegari, interim tamen certum est, ex Legibus Imperii Pragmaticis, quòd in supremis Dicasteriis ad solam deductionem gravaminum à subdito factam processus contra Dominum territorialem non statim sint formandi, sed debeat per literas informatorias ex actis depositionis petitas de Justitia vel injustitia depositionis saltem summariter constare.

§. IX.

Potestatem Domini territorialis circa bona domanialia, quæ prima Jurium fiscalium superioritati territoriali coherentium species Cap. I. enumeratur, Majestati Imperatoris & Imperii in eo subordinatam invenio, quòd bona Dommanialia non Jure allodiali, sed plerumque feudali à Domino territoriali possideantur, ex quo legitime concluditur, quòd ad alienationem talium bonorum non solum consensus Statuum Provincialium, si mos Regionis ita exigat, debeat adhiberi, sed & consensus & Auctoritas Imperatoris tanquam Domini directi, sit necessaria, præcipue

cipue ubi agitur de alienatione bonorum domanialium, quæ quandam divulsionem, & dismembrationem ipsius Principatus, territorii importat, bonorum verò patrimonialium, quæ ad privatum Domini territorialis dominium Jure sæpius allodiali spectant, dispositio & alienatio libero ac illimitato Domini territorialis arbitrio manet relicta.

§. X.

Cætera Jura fiscalia per Leges publicas Statibus Imperii in suo Territorio ita vindicantur, ut quilibet Dominus territorialis omnia emolumenta ex his Juribus fiscalibus percipienda suo privativè ærario possit inferre, dum modò pro quantitate matriculari contribuat ad communia Imperii onera, quæ olim quidem ex Domaniis Statuum præstabantur, sed hodie post *Rec. Imp. Norinbergensem de Anno 1543.* & postquam Jus collectandi factum fuit necessarium, ex bonis & collectis subditorum sublevantur, neque systema publicum nostri Imperii patitur, ut Dominus territorialis ad reddendas Imperatori vel Imperio rationes super exercitio horum Jurium fiscalium adstringatur, sed Jura fiscalia Domini territorialis Majestati Imperatoris & Imperii in eo potissimum subordinantur, quòd subditi, Landsassii, si fortè per immodicam & excessivam impositionem collectarum, per diminutionem, aut ademptionem Regalium sibi communicatorum, per iniquam confiscationem bonorum suorum à Domino territoriali sese gravatos sentiunt, pro reparatione talis gravaminis & damni sibi illati ad suprema Imperii Dicasteria provocare, ipsiusque Imperatoris summam protectionem possint implorare; interim tamen ne per tales frivolos fortè recursus debita subditorum obedientia & reverentia erga suum Principem

cipem facilè lædatur, & cum pro auctoritate Domini territorialis fortissima semper Juris præsumptio stare censeatur, hinc bene statuitur in *Cap. novissimis* CAROLI VII. & FRANCISCI. *art. 19. §. 6. & 7.* quod ad nudam instantiam & querelam à Landsassis, subditis institutam, præsertim si illa querela superioritatem territorialem & regalia in genere sive in specie, Jura collectarum &c. concernat, Imperator nulla mandata, protectoria aut conservatoria velit impertiri, nisi observato Jure Austregarum, aut si Jurisdictio Imperatoris, & supremorum Dicasteriorum Imperii sit fundata, quòd mandata cum vel sine C. non debeant emitti, neque iis debeat pareri, nisi prævia informatio & productio exceptionis à parte Superioris accusati fuerit admissa, et si demum post acceptatam informationem de Justitia querelæ à subditis vel Landsassis intentatæ constet, Processus summariter, observatis tamen substantialibus Processus finiatur, interim subditis & Landsassis debita erga suum Dominum territorialem obedientia persuadeatur & inculcetur.

SECTIO II.

De Subordinatione Juris Episcopalis.

§. I.

HAbemus Tractatum MARGI ANTONII de Dominis Archi-Episcopi Spalarensis in Hungaria *de Republica Ecclesiastica*, in quo per plurimas rationes defendere conatur, quòd per illa verba Matth. 18.: *Quodcumque ligaveritis super terram &c.*, & Joan. 20.: *Sicut me misit Pater, ita & ego mitto vos*, omnibus Apostolis æqualis planè potestas clavium in regimine Ecclesiæ visibili à Christo Domino fuerit relicta, & quòd potestas in illis verbis Matth.

16.: *Pasce ovcs, pasce agnos meos*, Petro in numero singulari concessa, & aliæ prærogativæ, quibus Petrus in S. Evangelio fuit specialiter honoratus, inferant in Petro præ cæteris Apostolis tantum prædriam sive præeminentiam quandam ordinis, honoris ac charitatis, quæ cum persona Petri sit extincta, unde concludit, quod forma Regiminis Ecclesiastici visibilis nullo modo sit Monarchica, ut Romano Pontifici tanquam Petri in Cathedra Successori possit adscribi super reliquos Episcopos primatus quidam authoritatis & jurisdictionis, sed existat purè Aristocratica, in qua Episcopi velut Successores Apostolorum independentes, & absque subordinatione ad Sedem Apostolicam suas Ecclesias gubernent.

§. II.

Ast quoniam Christus Dominus tanquam incarnata Sapientia talem formam regiminis in fundatione Reipublicæ suæ sacrae, Ecclesiasticæ instituit, in qua perpetua Ecclesiæ communiō & unitas ab illo decreta usque ad finem sæculi perduraret, hinc velut schismatica, ac Providentiæ Divinæ injuriosa damnatur illa opinio, quæ admittit præfecturam Ecclesiæ visibilem fuisse unquam institutam ad formam meræ Aristocratiae periculo hæresum & schismatum, quibus pax & unitas potissimum dissolvitur, evidenter obnoxia, sed unanimis Ecclesiæ Catholicæ definitio in eo conspirat, quod detur in regno Ecclesiæ visibili aliqua Monarchia sive Primatus authoritatis & jurisdictionis reservatus supremo alicui Capiti & Pastori, qui cæteros in officio & unitate contineat, & cui omnis potestas, omnis jurisdictio Pastorum inferiorum sit subordinata.

§. III.

§. III.

Quemadmodum igitur juxta S. Hieronymum *Lib. 1. adversus Jovinianum* omnes quidem Apostoli clavem Regni cœlorum acceperunt, propterea tamen unus Petrus inter duodecim fuit electus, ut Capite constituto schismatis tollatur occasio; sic etiam Episcopi per Orbem Christianum diffusi administrant suas Ecclesias non independenter, sed cum debita subordinatione ad Primatum Summi Pontificis, & ad conservandam unitatem Ecclesiæ, quæ per illam subordinationem & primatum tanquam fortissimum vinculum maximè firmatur; neque illa subordinatio ullo modo labefactatur per assertionem *superiori Capite sectione 2da* §. 2. adductam, quòd jurisdictio Episcoporum non à Pontifice, sed à Christo immediatè descendat; si enim in Exercitu bene ordinato, cui Ecclesia *Cant. 6.* comparatur, non diminuitur subordinatio Officialium inferiorum ad supremum Belliducem, si omnes aut aliqui Officiales non à Duce, sed ab ipso Domino exercitûs immediatè constituentur, tunc quoque salva manet subordinatio Episcoporum ad Primatum Summi Pontificis, si Episcopi non à Pontifice, tanquam Capite visibili, ministeriali, Vicario, sed à Christo tanquam Capite invisibili & Domino Ecclesiæ potestatem Ordinis, uti & Jurisdictionis immediatè consequantur.

§. IV.

Quod ad subordinationem potestatis legislativæ, quæ ab Episcopo in sua Dicecesi jure hierarchico exercetur, attinget, prætermittam illâ quæstione, an Statuta Episcopalia in- vel extra Concilium Dicecesanum facta indigeant confirmatione Pontificis, ponitur unica & potissima quæstio:

An

An Episcopus per sua statuta particularia & Leges Diocesanas possit in totum aut pro parte derogare Juri communi Canonico? Ad resolutionem hujus quæstionis prænotandum est pro certo, quòd sicut Dominus territorialis juxta systema Imperii nostri Romano-Germanici publicum tanquam subditus obligatur legibus Imperii fundamentalibus in Comitibus ritè conclusis; ita ut nullo modo iis, quatenus ad ipsas personas Statuum aut formam Imperii determinandam, conservandam referuntur; per leges particulares valeat contravenire *sectione sup. §. 3.*; sic etiam Episcopus respectu Canonum Ecclesiæ fundamentalium, qui à Pontifice in- vel extra Concilium Generale sunt conditi, non nisi pro subdito potest considerari, adeoque illos in causis ipsam personam, officium, functionem Episcopalem, publicamve Ecclesiæ Hierarchiam concernentibus absque insigni nota schismatis, & salvâ unitate Ecclesiæ nequit immutare; sola igitur superest quæstio: *An Episcopus per sua statuta particularia & Leges Diocesanas possit ab-vel derogare Juri communi Canonico in causis merè privatis ad gubernationem suæ Dioceseos & subditos spectantibus?* & occurrunt primâ fronte aliquot rationes, ex quibus Episcopo non denegetur facultas in talibus causis juri communi derogandi. I. Episcopus juxta nostra principia habet plenariam, solidam jurisdictionem in sua Diocesi jure proprio, ergo pro finibus & utilitate suæ Dioceseos potest derogare juri communi. *Confirmatur.* Licet Superioritas territorialis Statuum nostri Imperii sit subordinata Potestati supremæ universali Imperatoris & Imperii, potest tamen Dominus territorialis quoad suos subditos, & in causis privatis per Leges Provinciales liberè immutare jus commune *sect. sup. §. 3.* Ergo etiam licet Potestas legislativa
Epi-

Episcopalis sit subordinata Potestati supremæ, universali Pontificis & Ecclesiæ, potest tamen Episcopus quoad suos subditos, & in causis privatis tollere decreta summorum Pontificum, vel Conciliorum universalium. 2. Valet consuetudo contra jus commune, ergo etiam Statutum Episcopale. Attamen his rationibus nihil obstantibus, Potestas legislativa Episcopi Primatui summi Pontificis, & Authoritati universalis Ecclesiæ arctiori nexu subordinata existit, quàm ut quoad suos subditos, & in causis etiam privatis queat facere talia statuta, leges & ordinationes Diocesanas, quæ repugnent Juri communi Canonico, sive Constitutionibus summorum Pontificum, aut Decretis Conciliorum universalium. Ex hac unica, & quasi canonizata ratione, quia inferior non potest abrogare jus Superioris, *Cap. 16. extrav. de majoritate & obedientia & Clem. 2. de electione*, nisi hoc jus abrogandi leges Superioris inferiori sit expressè concessum. Atqui Episcopus est inferior summo Pontifice ac Conciliis Oecumenicis, neque hæc potestas decreta summi Pontificis vel Conciliorum universalium abrogandi Episcopo est relicta, sed per sacros Canones adempta, ergo Episcopus nequit abrogare constitutiones summi Pontificis, & Decreta Conciliorum universalium. *Ad imam object. R. D. A.* Episcopus habet plenam, solidam jurisdictionem in sua Diocesi jure quidem proprio, attamen subordinato ad Primatum summi Pontificis, & authoritatem Conciliorum generalium C. habet jure proprio absoluto, independenti N. ergo pro finibus & utilitate suæ Dioceseos potest derogare juri communi, si Jurisdictio illius Diocesana esset planè independens, absoluta C. cum sit subordinata Primatui summi Pontificis & authoritati Conciliorum universalium N. *Ad inst. R. N. C.*

& datur disparitas, quòd facultas derogandi Juri communi civili Justinianæo, quod in nostra Germania non ex nativa sua origine & authoritate primæva sui Legislatoris, sed tantum ex recepto obligat, cuilibet Domino territoriali in ipsa receptione hujus juris maneat reservata, imò si ipsi Recessus Imperii de causis privatis aliquid constituent, tunc per ipsam generalem clausulam *salvis juribus & consuetudinibus cujusunque Provinciæ &c.* non impediunt Potestatem legislativam Domini territorialis, quo minus ille communibus Imperii Decretis per Leges & Ordinationes Provinciales derogat, econtra potestas, ex qua Episcopus per Leges Dicecesanas derogat Decretis summi Pontificis & Conciliorum Oecumenicorum, quæ omnes universæ Ecclesiæ fideles obligant ex prima sua institutione, origine & authoritate, nunquam legitur illi esse reservata, sed potius adempta. Denique hîc deprehenditur quædam notabilis differentia inter subordinationem Superioritatis territorialis ad Imperatorem & Imperium, atque subordinationem Jurisdictionis Episcopalis ad summum Pontificem tanquam Caput Ecclesiæ, Ecclesiâque universam, quæ per Concilia Oecumenica repræsentatur, quòd potestas legislativa Domini territorialis *p. art. 8. Pac. Osnab. §. 1.* tam firmo & libero jure sit stabilita, ut per reservationes Imperatorum, aut etiam commune Imperii decretum quoad administrationem Provinciæ, & causas privatas subditos concernentes nullâ ratione valeat restringi, econtra Jurisdictio & Potestas legislativa Episcopi per Reservationes Pontificias & Canones Conciliorum universalium juxta continuam Ecclesiæ observantiam facilius potest limitari. Ad 2dum arg. Contrar. R. iterum *Neg. Conf.* ex ratione disparitatis, quia consuetudo, quæ etiam repugnat juri communi,

muni, convalidatur ex tacito consensu summi Pontificis, quæ tacita approbatio summi Pontificis nunquam præsumitur accedere ad Statuta Episcopalia juri communi contraria, ne labefactetur nexus hierarchicus & subordinatio, quæ Episcopo tanquam inferiori erga leges Superiorum in Statu Ecclesiastico perpetuò est imperata.

§. V.

Quæstioni in §. sup. resolutæ affinis est quæstio: *An Episcopus ex causis necessitatis vel utilitatis publicæ, quæ juxta Conc. Trid. Sess. 25. Cap. 18. requiruntur ad licitam dispensationem, possit dispensare in Constitutionibus Summorum Pontificum aut Conciliorum Generalium?* &c. In hac quæstione duplex datur sententia, una negativa, quam post FAGNANUM ad *Tit. de filiis Presbyterorum Cap. nimis num. 11.* tenet ENGEL *Tit. de major. & obedientia num. 48.*, quòd Episcopus nequeat dispensare in constitutionibus summorum Pontificum aut Conciliorum generalium, nisi facultas dispensandi ex Privilegio Sedis Apostolicæ aut Concilii Generalis Episcopis expressè sit relicta ex his potissimùm rationibus. 1. Quia Inferior non potest facere contra Legem Superiorum, ergo Episcopus tanquam Inferior non potest dispensare in Canonibus Summi Pontificis aut Conciliorum Generalium. 2. Solus Pontifex dicitur habere plenitudinem potestatis, & in Conciliis Generalibus excipitur sola authoritas Papæ, *Cap. Significasti de Elect.* Ergo solus Papa contra Canones Concilii Generalis dispensat, non autem Episcopus. 3. Pro sua sententia adducunt *extravag. JOAN. XXII., Sancta Romana §. quidam autem de religiosis domibus*, ubi Episcopis, vel eorum Superioribus non licuit dispensare contra formam Concilii Generalis, ergo nullus, qui est inferior Concilio

Generali, potest dispensare contra Canones Concilii Generalis. Attamen videtur post *Hostiensem & Abbatem ad Cap. Dilectus*: probabilior sententia affirmativa, quod ex causis necessitatis vel utilitatis publicæ Episcopus pro sua Dicecesi possit dispensare etiam in Canonibus Summi Pontificis vel Conciliorum Generalium ex hac solidiori ratione, quia Episcopo competit juxta principia *Cap. 1. Sect. 2. §. 2.* adducta plenaria & integra potestas ligandi & solvendi suamque Ecclesiam particularem regendi, atqui ad potestatem ligandi & solvendi directò refertur, atque ad Regimen Ecclesiæ subinde est necessaria relaxatio Legis etiam *universalis* propter causas necessitatis vel utilitatis publicæ, ergo cum potestate ligandi solvendi, & Regiminis, quæ Episcopo competit in sua Diæcesi, quasi necessariò cohæret potestas dispensandi etiam in Canonibus summi Pontificis aut Conciliorum Generalium, *excip.* nisi hæc potestas dispensandi sit reservata summo Pontifici vel per expressos Canones, quorum tamen paucos habemus, vel per consuetudinem, quæ exinde potissimum derivatur; quod olim ipsi Episcopi, qui sese profitebantur non nisi exactissimos Magistros Vindices & Custodes Canonum, pro dispensationibus in Jure communi impertiendis vel motu proprio, vel ad instantiam supplicantium immediatè solerent referre sive recurrere ad Sedem Apostolicam non ex defectu potestatis, sed ex defectu causæ, quoniam per se ipsos timebant dijudicare, an graves satís adessent causæ, ex quibus Canones præsertim Conciliorum universalium assistente SPIRITU SANCTO conditi totiùsque mundi reverentiâ consecrati possent relaxari. Ad 1. argumentum, quod inferior non possit agere contra Legem Superioris. & Hæc regula non videtur esse generaliter approba-

probata, nam aliàs juxta sententiam Gallorum, qui defendunt Concilium Generale esse supra Pontificem, potestas dispensandi in Canonibus Conciliorum Generalium ipsi Pontifici foret deneganda. R. 2. Inferior non potest facere contra Legem Superioris per derogationem vel totalem abrogationem Legis C. Non potest facere contra Legem Superioris per dispensationem D. Si sit merus inferior C. si non sit purus inferior, sed comparticipet de Regimine universalis Ecclesiæ, in Conciliis quoque Oecumenicis sedeat ut Judex & Conlegislator, ac Ecclesiam suam dirigat tanquam verus Hierarcha Jure proprio uti Episcopus N. Nam uti bene monet HOSTIENSIS in *Cap. Dilectus. num. 7. de Elect.* Episcopus, si ex causa in Canonibus Concilii Generalis dispensat, non intelligitur hoc facere contra Concilium, quia semper necessitas à rigore Juris excepta intelligitur, quæ Legem non habet *Cap. Quod non est de regulis Juris.* Ex secundo argumento, quo solus Papa dicitur habere plenitudinem potestatis & in Conciliis sola Auctoritas Papæ excipitur, nihil aliud eruitur, quàm quòd solus Papa contra Concilium Generale possit dispensare per universam Ecclesiam & in casibus Sedi Apostolicæ specialiter reservatis. Differunt itaque potestas dispensativa Pontificis & Episcopi. 1. Quòd dispensatio Pontificis in constitutionibus Pontificiis aut Conciliorum Generalium se se extendat per universam Ecclesiam, potestas verò Episcopi sit particularis ad certæ Diceceseos limites restricta. 2. Quòd potestas Pontificis sit illimitata, econtra potestas Episcopi vel per ipsos Canones vel consuetudinem possit limitari. *Ad 3. Objectionem R.* Quòd dispensatio contra formam Concilii Generalis ab Episcopis concessa in *Cap. cit.* non dicatur invalida ex defectu causæ efficientis, sive potestatis,

testatis, sed dicatur *illicita* ex defectu causæ motivæ sive inductivæ, quæ juxta Canones Conciliorum Generalium non potest esse alia, nisi causa necessitatis vel utilitatis publicæ. Denique quæritur: *An ex casu Papali interdum non possit fieri Episcopalis, ita ut Episcopus valeat dispensare ex causis necessitatis vel utilitatis publicæ etiam in casibus Sedi Apostolicæ reservatis.* R. Episcopis ultra-montanis frequentissimæ à summo Pontifice solent indulgeri facultates, ut possint dispensare, v. g. in quibusdam impedimentis matrimonii dispensationi Sedis Apostolicæ aliàs reservatis, & in Thesi convenit inter omnes ferè Authores, quòd Episcopus possit dispensare in casibus etiam Sedi Apostolicæ reservatis, quando difficilis est ad Pontificem recursus, in Hypothesi autem censetur ille recursus difficilis non modò ob distantiam locorum, & si periculum sit in mora, sed & propter alias circumstantias, sic cùm in nostra Germania per Leges Pragmaticas nostri Imperii, in quibus Religioni Catholicæ Religionis Protestanticæ quoad exercitium publicum omnesque effectus Civiles Politicos plenè æquiparantur, aliud sit systema publicum & externum Religionis quàm in Italia, hinc ad praxin nostræ Germaniæ rectè concluditur, quòd etiam facultate Pontificis non obtentâ Episcopi nostræ Germaniæ propter rationes publicas cum salute animarum sæpiùs conjunctas possint dispensare in gradibus matrimonii prohibitis, quando una pars est Religionis protestanticæ, licèt Pontifex non soleat dispensare, nisi eâdem priùs abjurata.

§. VI.

In causis Ecclesiasticis potestas judiciaria Ordinarii sive Episcopi in prima instantia per Concilium Tridentinum
Sess.

Sess. 24. de Reform. Cap. 20. ita fuit stabilita, ut ab ipsa Sede Apostolica per inhibitiones sive avocationes non debeat impediri, nisi de Justitia ultra biennium protracta aut planè denegata per præviam informationem constet, vel sint tales causæ, quæ juxta Canonicas Sanctiones apud Sedem Apostolicam immediatè sint tractandæ, vel quas ex urgenti rationabilique causâ summus Pontifex per speciale Rescriptum signaturæ Sanctitatis suæ manu propria subscribendum committere aliis aut avocare judicaverit, in secunda verò instantia à sententia definitiva vel etiam subin interlocutoria Episcopi partibus gravatis non denegatur appellatio ad immediatum Superiorem. Cùm itaque inter Jurisdictionem Episcoporum & primatum summi Pontificis plures adhuc gradus dignitatis & Jurisdictionis ex Jure humano in Ecclesia fuerint instituti, hinc juxta formam Ecclesiæ nostræ Hierarchicam ab Episcopo non exempto potest appellari, vel ad Metropolitanum, cujus Jurisdictio in Diœcesi suorum Suffraganeorum quoad causas appellationis semper fuit conservata, vel ad Nuntium Apostolicum, qui hodie in causis appellationum cum Metropolitano, uti & ipse Pontifex, concurrentem habet Jurisdictionem, à Metropolitano datur appellatio ad Primate, qualem tamen propriè dictum, cui alii Archi-Episcopi sint subjeçti, non habemus in Germania, à Primate ad Patriarcham; ast cùm In Ecclesia Occidentali Pontifex Romanus hodie non soleat exercere Jura Patriarchalia, & Patriarchatus Orientales propter schisma & occupationem hostilem Ecclesiæ Orientalis planè interierint, à Primate hodie appellatur ad Pontificem, cujus Jurisdictio suprema in causis contentiosis exercetur in Tribunali Rotæ Romanæ & hodie per Congregationes Cardinalium, in qua Rota
dantur

dantur plures appellationes à Rota ad Rotam atque in causis gravioribus supplicatio & relatio ad ipsum Pontificem, quamvis Galli & Belgæ, qui libertates, privilegia, commoda sui regni & subditorum præ aliis nationibus tuentur, auctoritatem Sedis Apostolicæ salvam esse defendant, si causæ cum tantis sumptibus, molestiis non deferantur ad Curiam Romanam, sed Pontifex constituat Judices delegatos in partibus, qui causas ad Sedem Apostolicam per appellationem devolutas nomine & auctoritate Illius decidant.

§. VII.

In causis civilibus appellationes à sententia Episcopi interpositæ operantur duplicem effectum, effectum devolutivum, ut cognitio causæ in prima instantia decisæ devolvatur ad Judicem superiorem, & effectum suspensivum, ut executio sententiæ Episcopalis impediatur & nihil advertens appellationem admissam possit attentari, sed in causis Ecclesiasticis criminalibus, quando sententia Excommunicationis auctoritate Episcopi fuit prolata, tunc *juxta* Cap. 8. X. de Officio Ordinarii, & Cap. 53. §. 1. X. de Appellat. & in Cap. 20. de Sentent. Excommunicationis, in 6. Excommunicatio secum trahit paratam executionem, ut illius effectus per subsequentem appellationem minimè impediatur. Ex quibus Capitulis teste ESPENIO *Juris Ecclesiast. Part. 3. Tit. x. de Appellat. & Recusat.*, unanimi consensu tradunt Canonistæ à sententia excommunicationis alteriusve censuræ non dari appellationem quoad effectum suspensivum, bene tamen quoad effectum devolutivum.

§. VIII.

§. VIII.

Igitur juxta *Cap. 7. §. sanè de Sent. Excomm. in 6.* Si Episcopus ab excommunicatione à se lata impertiri absolutionem recuset, ab Episcopo ad Metropolitanum, à Metropolitano hodie immediatè ad Romanum Pontificem, imò & sine medio ad Pontificem potest recurri, ut causâ discussâ ad Ordinarium absolvendus remittatur, aut Episcopo absolutionem recusante Superior eam concedat.

Hic occurrit etiam *Quæstio, an Episcopus valeat absolvere à censuris Jure communi latis.* R. Hæc quæstio est clarè decisa in *Cap. nuper XXIX. x. de Sent. Excom.* ubi deciditur, quòd Episcopo aut alio inferiori sit eo ipso concessa facultas relaxandi censuras à Jure communi latis, si Conditor Canonis ejus absolutionem sibi specialiter non retinuit, ergo Episcopus potest absolvere ab omnibus censuris de Jure communi latis, nisi earum absolutio Pontifici specialiter sit reservata; cùm autem censuræ reservatæ labentibus sæculis multùm excrevissent, sæpiùsque difficilis esset ad Sedem Apostolicam recursus, Synodus Tridentina *Sess. 24. Cap. 6. de Reformat.* declaravit, quòd liceat Episcopis in censuris, irregularitatibus omnibus & suspensionibus ex delicto occulto provenientius, exceptâ eâ, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis ad forum contentiosum deductis dispensare. Atque hi Canones fortissimè stabiliunt sententiam §. 5. adductam, quòd Episcopus possit dispensare in omnibus constitutionibus summorum Pontificum & Conciliorum Generalium, nisi dispensatio Pontifici vel per Canones vel per consuetudinem specialiter sit reservata, & quòd in casibus etiam Sedi Apostolicæ reservatis Episcopus possit dispensare, quando

quando habetur difficilis ad Sedem Apostolicam recursus, cum ex historia Concilii Tridentini pateat, quod illius Decreta Episcopis non tam nova privilegia largiri, quam potius Jura Episcopalia antiqua aut declarare, aut per Reservationes etiam Pontificias labefactata restituere intendant.

§. IX.

Sicut in aliis Actibus Hierarchicis, sic & in collatione beneficiorum subordinatio Episcopi tanquam Pastoris inferioris ad Primatum summi Pontificis, & auctoritatem universæ Ecclesiæ in eo potissimum consistit, ut negligentia vel defectus Episcopi aut immediate per summum Pontificem aut alios, quibus potestas supplendi privilegio Sedis Apostolicæ in Corpore Juris etiam clauso fuit communicata, legitime suppleatur ex jure devolutionis, quod juxta sacros Canones in collatione beneficiorum fundatur in duplici causa nim. vel in culpa commissionis, quando Episcopus tanquam Collator ordinarius beneficiorum in sua Diocesi quoddam beneficium conferret alicui indigno, nam quemadmodum est statutum in *Cap. 18. X. de Elect. & Electi potestate*, ut, si eligatur aliquis indignus ab inferioribus, tunc jus eligendi pro ea vice devolvatur immediate ad Superiorem, vel in Dignitate Cathedrali ad Pontificem, sic etiam quando beneficium conferretur alicui indigno, ab Episcopo jus conferendi pro ea vice devolvitur immediate ad Superiorem, vel immediate ad ipsum Pontificem, imò in *Cap. 29. grave de præb. & dignit.* aperte est decisum, quod ille, qui post primam & secundam correptionem elegerit adhuc indignum, debeat à collatione beneficiorum per Concilium Provinciale suspendi. 2. Jus devolutionis fundatur in culpa omissionis sive negligentia, juxta

juxta *Cap. 3. X. de supplenda negligentia Prælatorum*, & *Cap. 2. X. de concess. præb.*, ubi statuitur, quodsi Episcopus intra tempus semestre in Concilio Lateranensi definitum beneficium curatum aut simplex suæ collationi reservatum conferre neglexerit, tunc collatio illius beneficii pro ea vice pertinet ad Capitulum non quidem ex jure devolutionis propriè tali, quia inferior non potest supplere negligentiam Superioris, sed ex speciali juris dispositione propter arctiorem conjunctionem, quæ inter Episcopum tanquam Caput, & Capitulum tanquam Corpus ac Senatum Episcopi intercedit, à Capitulo devolvitur modò ad Metropolitanum, & à Metropolitanò ad Pontificem; cum verò hoc jus devolutionis sit introductum in pœnam negligentiae, hinc quemadmodum iusta ignorantia Collatoris de vacatione beneficii impedit jus devolutionis *Cap. 3. X. de supplend. neglig.*, ita aliud quodcunque impedimentum sive juris sive facti jus collationis ita reservat, ut Superior post tempus etiam semestre teneatur tolerare collationem beneficii ab inferiore factam, ut respondet INNOC. in *Cap. 5. X. de concess. præbende*, quod tempus suspensionis Archi-Episcopi in sex mensibus nullatenus debeat computari ex ratione, quia tempore suspensionis, etiamsi voluerit, non potuit uti propriâ potestate conferendi.

§. X.

Quemadmodum juxta *Cap. 26. & 3. extra de appellationibus* de Religiosis statuitur, ne Religiosi, cum pro aliquo excessu fuerint corrigendi, contra regularem Prælati sui & Capituli disciplinam appellare præsumant, sic debitæ cujusque subditi erga suum Episcopum subordina-

tioni & obedientiæ repugnare censetur, ut subjectus contra disciplinam Ecclesiasticam adversus Episcopum in vocem appellationis erumpat, ita ut juxta communem Canonistarum, quando agitur de correctione subditorum, remedium appellationis detur quidem quoad effectum devolutivum, non verò quoad effectum suspensivum, *Cap. comprehensibilis 26. extra de appellationibus, Cap. 12. & 13. extra de officio Ordinarii*, quia itaque Jus Hierarchicum visitationis ab Episcopo ad correctionem morum & excessuum specialiter exercetur, hinc in Concilio Tridentino *Sess. 24. Cap. 10. de reform.* providetur, *Episcopi, ut aptius, quem regunt, populum possint in officio atque in obedientia continere, in omnibus iis, quæ ad visitationem ac morum correctionem subditorum suorum spectant, jus & potestatem habeant etiam tanquam Apostolicæ Sedis Delegati, ea ordinandi, moderandi, puniendi & exequendi juxta Canonum Sanctiones, quæ illis ex prudentia sua pro subditorum emendatione, ac Diœcesis suæ utilitate necessaria videbuntur. Nec in his, ubi de visitatione aut morum correctione agitur, exemptio aut ulla inhibitiō, appellatio seu querela, etiam ad Sedem Apostolicam interposita, executionem eorum, quæ ab his mandata, decreta aut judicata fuerint, quoquo modo impediat aut suspendat.* Circa quod Decretum Concilii Tridentini duæ mihi occurrunt quæstiones breviter resolvendæ: *An Jurisdictio, quæ Episcopo visitanti adversus exemptos tanquam Sedis Apostolicæ Delegato est concessa, sit purè delegata, & sic secundum Leges delegationis stricte interpretanda, an verò sit habenda pro specie Jurisdictionis ordinariæ? & quando juxta decisionem Synodi Tridentinæ adversus exemptos Episcopus tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus in visitatione procedere jubetur, tunc illi non nova potestas*

itas ex mera delegatione Sedis Apostolicæ conceditur, sed potius jurisdictio ordinaria, quæ per exemptiones admodum fuit labefactata, & in exercitio hætenus impedita, tempore visitationis & in causis correctionum quasi jure postliminii per Concilium Tridentinum restituitur & expeditur, & illa verba (*tanquam Sedis Apostolicæ Delegati*) videntur præcipuè esse adjecta in reverentiam & honorem Sedis Apostolicæ, ne illius autoritas per Concilium Tridentinum directò imminuta esse videatur. Ad secundam quæstionem, quæ est ista, *an & quænam Decreta visitationis sint inappellabilia*, distinguitur cum Cardinali de Luca discursu s. ad Concilium Tridentinum inter Decreta, quæ concernunt correctionem morum, aliasque provisiones, quas in forma extrajudiciali potius more prudentis Patrisfamilias Episcopus promptè & summariter emittit, & ab istis nulla datur appellatio quoad effectum saltem suspensivum, ac inter Decreta, in quibus more Judicis atque in figura seu forma judicii Episcopus procedere debet, & in his dispositio Canonum seu Juris communis incorrecta remanet, quòd ab omni gravamine judiciali detur appellatio, si formam in judiciis observandam Judex inferior excesserit, *Cap. 13. de off. Ord.*, nihilque refert ad effectum appellationis ac ordinis judiciarii bene servandi, an de tempore visitationis, vel extra id fiat.

§. XI.

Potestatem Episcopi circa bona Ecclesiastica non planè absolutam & independentem, sed Sacris Canonibus & Autoritati Ecclesiæ semper fuisse subordinatam, antiqua & nova Ecclesiæ disciplina testatur, & quidem juxta antiquiores Canones alienatio bonorum Ecclesiasticorum non

poterat fieri ab Episcopo extra Concilium Dicecesanum aut Provinciale, & juxta recentiores Constitutiones Canonicas ac Pontificias GREGORII X., quæ habetur in *Cap. 2. de reb. Eccl. non alien. in 6.* & PAULI II., quæ refertur in *extravag. ambitiosæ inter commun. de reb. Eccl. non alienand.* præter antiquas Solennitates ad alienationem bonorum Ecclesiasticorum & in specie Episcopi mensalium debet accedere bene placitum & consensus Sedis Apostolicæ, sed an & quomodo hæ constitutiones Pontificiæ debeant observari in nostra Germania, & quem effectum habeat illud Juramentum ab Episcopis hodie in actu Consecrationis præstandum, quod possessiones ad mensam suam pertinentes nolint alienare cum consensu etiam Capituli inconsulto Romano Pontifice, explicat plurimum *Reverendus Magnus D. BARTHEL Dissert. de reb. Eccl. alienandis Art. 3. §. 10. & seq.*

§. XII.

In cæteris Juribus Episcopi fiscalibus subordinationem ad primatum summi Pontificis in eo quidem non constituo, quod in constitutionibus & Bullis, quæ non tam ad Fidem, Religionem, Disciplinam & Moralem Christianam, nec non utilitatem communem Ecclesiæ, quam emolumenta Camerae & Ærarii Romani emanant, cæca quasi obedientia Sedi Apostolicæ præstetur, quin Episcopi, si sua Jura & inferiorum Beneficia per reservationes Pontificias diminuta sentiant, intercedere, & gravamina sua intervenientibus quoque Principibus sæcularibus exponere possint, uti patet in Annatis, quæ ubi in præjudicium Episcoporum & aliorum inferiorum Beneficiatorum à Pontificibus Avenionensibus nimis amplificatæ fuerunt, per gravamina Principum tam sæcularum & Episcoporum
in

in aliis Regnis & in specie nostra Germania impugnatae, per decreta Concilii Basiliensis sublatae, perque Concordata nostrae Germaniae modificatae fuerunt. 2. In Jure Spolii quod olim etiam Pontifices in bonis omnium Praelatorum & Clericorum ab intestato decedentium per omnes Ecclesiae partes exequiebantur. *V. Constitution. PAULI III. in sept. Decret. L. 3. Tit. 3. de Spoliis Clericor.* Et tamen à Pontifice in Gallia, Germania &c. non amplius exercetur, attamen si inferiores per exercitium Jurium fiscalium & alios Praelatorum excessus sese gravatos sentiunt, tunc pro abolitione ejusmodi gravaminum ad Sedem Apostolicam recurrere non prohibentur, interim ne Canonica, quae erga potestatem & dignitatem Episcopalem subditis & Praelatis inferioribus etiam exemptis est imperata, reverentia ullo modo labefactetur, tunc regulariter & non illico ad nudam instantiam, querelam subditorum & Praelatorum, inferiorum in foris quoque Ecclesiasticis, imò & Curia Romana videntur Processus esse decernendi, nisi praevia & summaria informatio de Justitia gravaminis exhibiti ab Episcopo petita fuerit.

In hac igitur dissertatione subordinationem Jurisdictionis Episcopalis ad Primatum Summi Pontificis & Superioritatis territorialis ad Majestatem Imperatoris & Imperii, ita à me repraesentatam esse spero, ut quoad subordinationem Superioritatis territorialis neque Majestati Imperatoris neque Autoritati Statuum aliquid praejudicium scripserim, cum in *Sectione 1.* non proposuerim quandam formam Imperii & subordinationem irregularem, sed talem, quae cum Majestate Imperatoris & Superioritate

tate per Leges Imperii Statibus Jure proprio attributa non inconvenienter potest coadunari. *In Sectione 2.* juxta mentem Concilii Tridentini potissimum Authoritatem & Primatum Sedis Apostolicæ Juriūque Episcopaliū subordinationem taliter explicaverim, ut ille Primatus, illa subordinatione nullā ratione labefactetur, dissolvatur, potestas verò Episcopalis ad administrationem nudè vicariam respectu Sedis Apostolicæ non deprimatur.

O. A. M. D. G.

COROLLARIA

EX

UNIVERSO JURE.

EX JURE NATURÆ & GENTIUM.

I.

Jus naturale est ordinatio Voluntatis Divinæ per dictamen rationis humano generi manifestata, præcipiens ea, quæ naturæ rationali simpliciter sunt consentanea & prohibens contraria.

II. Dividitur in absolutum & hypotheticum, illud immutabile, hoc verò mutationi est obnoxium.

III. A Jure naturali hypothetico distinguitur Jus Gentium propriè tale quoad solam applicationem.

IV. Summum Imperium sive potestas Civilis non profluit immediatè à Deo, sed ex pacto populi suam voluntatem in summum Imperantem transferentis.

V. Forma alicujus Reipublicæ, quæ nec purè Monarchia, nec Aristocratica, nec Democratica, sed mixta existit, non est traducenda pro irregulari.

VI. Non obstante, quòd in Regno Monarchico electivo Vicarii tempore Interregni sint constituti, Imperii tamen Majestas & Reservata Imperantis Imperio vacante in totum Imperium recidunt.

VII. Fides pactorum publicorum ex Jure naturali & Gentium descendit, adeoque etiam hostibus rebellibus, ac Infidelibus est servanda.

I

IX.

VIII. *Renuntiatio ad successionem Regnorum publica præjudicat etiam liberis renuntiantis.*

IV. *Præscriptio tanquam saluberrimus modus dominia rerum in certo constituendi inter liberas quoque Gentes locum habet.*

X. *In casu extremæ necessitatis primæva rerum communio non ita reducitur, ut ille, qui ab initio rem alienam licitè abstulit, cessante necessitate non teneatur ad restitutionem.*

EX JURE ECCLESIASTICO.

I. *Primatus Romani Pontificis super cæteros Episcopos quoad reservata essentialia non verò accidentalia in Jure Divino fundatur.*

II. *Quamvis Pontifici adscribatur concurrens Jurisdictio cum Episcopis in universa Ecclesia, salus tamen & pax Ecclesiæ postulat, ut per exercitium potestatis Pontificiæ officium Episcoporum non tam impediatur, quàm potius suppleatur.*

III. *Quemadmodum Jurisdictio circa sacra propriè talis non cohæret potestati Civili; unde quoad illam non subsistit axioma protestantium: cujus est Regio, illius est Religio.*

IV. *Sic etiam ex potestate Ecclesiastica, quam Pontifex ex Jure Divino in universa Ecclesia exercet, nullo modo derivatur potestas etiam indirecta in temporalia Regum & Principum Christianorum.*

V. *Potestas Ecclesiastica & Civilis in materia cuilibet potestati propria sibi invicem non sub- sed coordinatæ existunt.*

VI. *Placetum Regium quod juxta consuetudinem multorum Regnorum præsertim Gallicani debet accedere ante publicationem Legum Ecclesiasticarum, non repugnat Jurisdictioni & immunitati Ecclesiasticæ.*

VII. *In Causis merè Civilibus exemptio Clericorum à potestate seculari non est Juris Divini.*

VIII. *Institutio Authorizabilis sive Commissio curæ animarum manet reservata Episcopo in Parochiis monasterio etiam plenè incorporatis.*

IX. In-

IX. *Exemptio Clericorum Sæcularium & Regularium tanquam fœtus recentioris disciplinæ adversus Episcopum strictius est interpretanda.*

X. *Concordata nostræ Germaniæ habent vim veri pacti publici, perpetui inter Sedem Apostolicam atque inclytam nationem Germanicam erecti.*

EX JURE PUBLICO.

I. *Conjunctio Superioritatis territorialis cum potestate Diæcesana Episcoporum in nostræ Germaniæ Ecclesiæ & Imperio est utilis.*

II. *Obedientia & subordinatio Canonica, quàm Principes Ecclesiastici nostræ Germaniæ tenentur exhibere Sedi Apostolicæ, non repugnat fidelitati & subordinationi vasallitiæ, quæ ab iis debetur Imperatori & Imperio.*

III. *Divisio Territoriorum in clausa & non clausa saniori doctrina Publicistarum meritò rejicitur.*

IV. *Principi Ecclesiastico in nostræ Germaniæ non potest denegari Jurisdictio Ecclesiastica intra fines sui territorii in subditos Augustanæ Confessioni addictos vel reformatos.*

V. *Sola superioritas territorialis ex pace Westphalica est conditio, sine qua non Jus reformandi potest exerceri.*

VI. *Simultanea Religionis dominantis introductio præter possessionem anni Decretorii Domino territoriali nusquam est prohibita.*

VII. *Pacta Juris reformandi restrictiva non obligant successorem in territorio feudalem.*

VIII. *Jus eundi in partes in omnibus causis mere politicis locum habere, Pacis Westphaliæ sensus non demonstrat.*

IX. *Rekursus ad lcomitia in causis Justitiæ secundum Leges fundamentales & observantiam nostri Imperii legitimam in certis tantum casibus admittitur.*

X. *Reservata Imperatoris & Jura quasi majestatica superioritatis territorialis injustè sibi opponuntur.*

EX JURE CIVILI.

- I. *Furamentum judiciale potest deferri ab actore etiam nihil probante.*
- II. *Contra Chyrographum elapso biennio potest opponi exceptio non numeratæ pecuniæ vulgaris.*
- III. *Repudiatio Legati in specie relictæ à quolibet administratore facta habetur pro alienatione.*
- IV. *Furi luendi pignoris nullo tempore præscribitur.*
- V. *Emptor tunc demum potest instituere remedium Legis 2. Cod. de Rescind. vendit. quando est læsus ultra alterum tantum.*
- VI. *Uxori competit hypotheca privilegiata in bonis Mariti præ omnibus creditoribus etiam expressam hypothecam anteriorem habentibus.*
- VII. *Licet nominatio hæredis ad certam scedulam relata non valeat de Jure Romano, de praxi tamen subsistit.*
- VIII. *Testamentum juxta statuta & mores unius loci conditum valet quoad bona immobilia alibi sita.*
- IX. *Filius familias de peculio adventitio irregulari non potest testari.*
- X. *Æstimatio in dote potius præsumitur esse adjecta venditionis, quàm taxationis causa.*

EX JURE FEUDALI & CRIMINALI.

- I. *Territoria ac Regalia Statuum Imperii esse feuda oblata, & Historiæ & systemati nostri Imperii repugnat.*
- II. *Etiam si plurima ex feudis Ecclesiasticis, quæ possidentur à Nobilitate in territoriis Principum Ecclesiasticorum, essent oblata.*
- III. *Quoad omnia tamen non est verum illud axioma: Krumstab schließt niemand aus.*
- IV. *Felonia ab aliquo Imperii Principe Ecclesiastico commissæ non nocet Ecclesiæ quoad amissionem feudi.*
- V. *Præscribens feudum non præjudicat agnatis remotioribus, quominus feudum possint revocare.*
- VI. *Quando infanticidium à filia ex jussu matris est commissum, mater & filia pæna infanticidii ordinaria æqualiter possunt puniri.*
- VII. *Neque tamen pæna infanticidii ordinaria potest affici mater, si infans expositus præter intentionem moriatur.*
- VIII. *Non potest bodie ad sententiam medicorum infligi pæna ordinaria propter abortum prolis ante quadraginta dies post conceptionem causatum.*
- IX. *Ad infligendam torturam plena probatio indiciorum requiritur.*
- X. *Ex præsumptionibus violentissimis sententia condemnatoria in causis etiam criminalibus potest proferri.*

Carlier, Leonhard,

Diss. inaug. de subordinatione iurisdictionis episcopalis et
superioritatis territorialis

Wirceburgum 1751

4 Diss. 3521,4

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10967255-1

VD18 14894998-001